GRATIVS

NEMESIANVS

ET

CALPHVRNIVS

Digitized by Google

6
17-d
21

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
13 C
42

T. 3.

6-17. d. 21

XXV. 4. 13

GRATII

POETAE, QVI AVguſto principe floruit, De Venatione Liber I.

P.Ouidij Naſonis Halieuticôn liber acephalus.
M.Aurelij Olympij Nemeſiani Cynegeticôn Lib. I.
Eiuſdem carmen bucolicum.
T.Calphurnij Siculi Bucolica.
Adriani Cardinalis uenatio.

BIBLIOTECA N.C. ROMA VITTORIO EMANUELE

VIRTVTE DVCE,

COMITE FORTVNA.

SOCIETATIS IESV IHS

APVD SEB. GRYPHIVM
LVGDVNI,
1537.

MAGNIFICO, ET ORNATISSIMO VIRO AN- tonio Fuccaro Auguſtano Georgius Logus Sileſius

S. P. D.

EQVIDEM, *ut ingenuè fatear, Anto-
ni optime, iã pridem ſæpe negligentiã, ne
dicã inertiã meam tacitè mecũ reputans,
ac nõ ſine moleſtia quadã agnoſcẽs, me-
met ipſe reprehẽdi, quòd, cũ tu is uir ſis,
ea dignitate, humanitate, & uirtute, ut meritò à bonis, &
doctis, ac literarũ ſtudioſis omnibus & amandus plurimũ
ſis, & colendus: cumq; inſuper priuata etiam tua erga
me beneficia, ac merita ſanè non uulgaria extiterint: ha-
ctenus tamen neque ſcripſerim ad te quicquam, neque ul-
lum prætereà ſtudij, & obſeruãtiæ, & grati erga te ani-
mi mei dederim documentum.* Etenim cum *Auguſtæ* Vin-
*delicæ, quæ tibi patria eſt, annis iam tribus, cùm eo tem-
pore* Carolus v. Romanorum *Imp. inuictiſſimus, imperij
principibus, & proceribus conuocatis, concilium in ea
urbe haberet: in aula inclyti* Romanorum *ac* Pannoniæ
& Bohemiæ *regis* Ferdinandi *uerſarer: ſumma me abs
te humanitate, & perquàm familiariter acceptum me-
mini, atque tractatum, neque à te modò, uerum etiam à
digniſſimo, feſtiuiſſimoq; uiro* Rhaimondo Fuccaro *fratre
tuo germano.* Nam *& ſplendidiſſimis ſæpe conuiuijs in-
ter ſummos & principes uiros, elegantiſſimosq; homi-*

 nes

nes perhonorifice me adhibuiſti in ueſtris illis amœniſſimis, & cultiſsimis hortis, qui non indigenis modò, ſed peregrinis etiam arboribus, pomis, herbis, omniq; cultu non Germaniam modò noſtram, ſed quaſuis etiam externas regiones prouocare poßint: & omni denique humanitatis genere es proſecutus. Cumq; hoc eodem tempore propoſitum mihi eſſet, ut ex aulicis moleſtijs in optatiſsimam & animo meo ſemper gratiſsimam Italiam, ex qua fatalium temporum calamitate & naufrago excluſus aliquot annis abfueram, quaſi in tutiſsimum aliquem portum poſtliminio quodam meo reuerterer: ubi cum ueteribus amicis, cum libris ſcilicet & muſis, in gratiam redirem: dediſti tu ultro & ſponte tua, nihil ſanè à me uel ambitus, uel rogatus, honeſtiſsimo mihiq; amiciſſimo uiro Georgio Hermanno conſanguineo tuo id negotij, ut me procuratoribus tuis, qui Venetijs rationes & negotia tua tractant, diligenter commendaret. quod cum Hermannus, qua eſt humanitate & beneuolentia erga me, ſedulo feciſſet: cum eas literas Venetias poſtea ueniens procuratoribus illis tuis reddidiſſent, facile intellexi, eiuſmodi fuiſſe, ut & ſtudium & beneuolentiam erga me præſeferrent tuam, & magno in poſterum uſui mihi eſſent, & commoditati. Nam illi & officia, & operam mihi ſuam gratiſsime & perliberaliter detulerunt, neque minus & libenter & prolixe, ſiquando opus fuit, re quoque ipſa præſtiterunt: pecunias certe, quæ in ſubſidium atque uſum ſtudiorum meorum cum ab optimo & de me ſtudijsq; meis meritiſsimo principe Stanislao Thurſone, epiſcopo Olomucenſi, quem, ut ipſius dignitas meretur,

amplitudinis

amplitudinis, doctrinæ, uirtutis, innocentiæ, & grati animi cauſa nomino, tum alioqui etiam, & à meis ad me mitti ex permutatione ſolent, ſine quæſtu, & emolumento ſuo ullo ſemper mihi numerarunt. Verum omnibus iſtis amicitiæ noſtræ & meritorum tuorum erga me uinculis, quibus tibi obſtrictus eſſe debeo, illud quoq; non minimum ſanè accedit, quòd cum Thurſonum familia, quæ genere, dignitate, ac uirtutis & literarum commendatione per orbem terrarum celeberrima exiſtit, affinitas tibi eſt: Thurſonum autem beneficentiæ, præſidio, & liberalitati multo maximam fortunarum & ſtudiorum meorum partem acceptam refero. Poſt Thurſones uero cum Georgij Loxani lectiſsimi uiri, & Inclyto regi noſtro Ferdinando à conſilijs, & epiſtolis, atq; eiuſdem conſanguinei mei meritis & benignitati in primis me debere agnoſcam: cum illo quoq; egregia quædam coniunctio, & familiaritas tibi intercedit. Ego uero ita apud me conſtitui, itaq; ſentio, me non modò erga eos, qui ipſi bene de me merentur, gratum, & memorem eſſe oportere, ſed ſiqui etiam illis ipſis grati acceptiq; ſunt. Præter omnes uero, quæ modò à me, cur tibi debeam, enumeratæ ſunt, cauſas, hæc quoq; ad te obſeruandum & colendum incitare non mediocriter me debet, quòd cum ea ſis, qua omnes intelligunt, dignitate, ea opum affluentia, & ubertate, ut pauci non modo in Europa, ſed ubiuis etiam gentium tuæ conditionis homines tecum conferendi uideantur: in tantis tamen fortunis, inq; ſummis maximarum rerum occupationibus nunquam intermittis ſtudia literarum. Neque uero ipſe modo libenter ac multum in his

*uerſari ſoles, ſed eos etiam, qui omne in illis tempus con-
ſumunt, & excellentis alicuius doctrinæ laudem aliquam
ſunt conſecuti, gratia, fauore, & liberalitate proſeque-
ris ſingulari:neque ullum eos aut iuuandi, aut ornandi lo
cum, occaſionemq́; prætermittis:idq́; cum ſemper, tum ue-
ro olim Romæ, cum ibi eſſes Leone Pontifice, præſtiſti:ubi
tu quidem cũ minime uidereris, tum maxime optimis ſtu-
dijs & honeſtiſsimis artibus incũbere ſolebas:domusq́; tua
à ſummis uiris & qui tum Romæ ingenij & doctrinæ lau
dibus in primis florebant, multum & aſsidue frequentaba-
tur. inter quos aliquot domeſtica etiam & familiari con-
ſuetudine cõiunctos habuiſti, atq; ex ijs diſertiſsimum &
honeſtiſsimum hominem Georgium Sauromanum, & Ge-
orgium item Syluanũ, utrunq; Sileſium, id eſt, popularẽ
meum. Eiuſmodi igitur ac alijs inſuper plurimis de cauſis,
quas nũc omnes enumerare, pretium operæ nõ eſt, in ære
tuo cum ſim, ut licet ſerò illud quidem, aliquãdo tamen no
men illud expungerem, hæc ad te hoc tempore ſcribenda
putaui, ſed, ut æqui & boni conſueuerunt, non ſine aliquo
tamen omnino fœnore, & lucello tuo. ſiquidem cùm pro-
xima æſtate Romæ eſſem, conflata mihi non mediocris ami-
citia fuit cum Ioanne Lucretio Aeſiandro Germano, iuue
ne cum rara & exquiſita bonarum artium & literarum
cognitione, tũ Grecæ Hebraicæq́; & Latinæ linguæ peri
tia egregie inſtructo. Is mihi triũ optimorum, & ãtiquiſ-
ſimorum autorum, qui tandiu latuerũt, ut penitus in obli
uionem hominum uenerint, copiam fecit, Gratij, qui de ue
natione ſiue κυνηγετικῶν librum carmine conſcripſit:itemq́;
M. Aurelij Nemeſiani, qui idem tractauit argumentum:*

quibus

quibus adiunctum erat P.*Ouidij* N*aſonis fragmentum de piſcibus. Gratius quidem* O*ctauiani Auguſti temporibus, & filiciſsimo illo ac uere aureo & præſtantiſsimorum ingeniorum fœcundiſsimo ſeculo floruit.*E*ius poëtæ* O*uidius in ultima de* P*onto elegia meminit his uerſibus:*

Tityrus antiquas & erat qui paſceret herbas:
Aptaq́; uenanti G*ratius arma daret.*

N*eque ſanè immerito in illuſtrium ſui temporis poëtarum catalogo* O*uidius poëta ſanè bonus poëtæ longè omnium præſtantiſsimo* V*ergilio Gratium mox ſubiungendum ſibi duxit, quando ille carminis maieſtate, ſuauitate, & elegantia, & argumenti, quod tractat, iucundiſsimi gratia atq; ornatu cum quouis antiquorum poëtarum certare uideatur.* I*llud uerò dolendum ſummopere eſt, quòd tam lacer, & mutilatus ad nos peruenit, ut non pauca in eo uideantur deſyderari. Aeſiander quidem ex uetuſtiſsimo codice, quod nobilis & cultiſsimus noſtri temporis poëta* A*ccius* S*yncerus* S*annazarius* L*ōgobardicis literis ſcriptum ex* G*allijs ſecum aliquādo attulerat, quàm potuit integre & incorrupte deſcripſit unà cum autoribus illi cōiunctis. quorum exemplar mihi cum dediſſet, non modo ut edendos curarem uolenti mihi permiſit, uerum etiam, id ut facerem, ultro ipſe me eſt adhortatus: longiſsime ille quidem ab eorum ſententia remotus, qui ueteres eoſdemq́; bonos libros uel propter negligentiam, aut etiam inuidiam interdum premunt, uel, quod iniquiſsimum eſt, pro ſuis edunt.* Q*uorum iniuria, & peruerſitate factum eſt, ut multi præſtantes autores, qui ex ſuperiorum temporum calamitate & naufragio euaſerant, non ſine graui bonarum*

artium iactura perierint. Hos itaque tres,quos diximus, autores mi ſpectatiſſime Antoni, cum in apertum ut refer rem, in animo mihi eſſet, idq́; Venetijs in officina, quam Aldus Manutius Romanus uir diligentiſſimus,& inſigniter eruditus,deq́; renaſcentibus bonarum literarum ſtudijs præclare meritus elegãtiſſimam & nobiliſſimam inſtituit: quæ cum annis iam aliquot certis de cauſis otioſa quieuiſ ſet,hoc tempore eam cum alijs rebus,tum uero pulcherrimis characteribus renouatam Paulus Manutius Aldi filius moderatiſſimus iuuenis,& literarum ſtudijs ac honeſtiſſimis moribus egregie ornatus, paternæq́; uirtutis & inſtituti hæres, & imitator inſtaurauit: in qua re conficienda ſummi & præclariſſimarum artium doctrina celeberrimi & inſtructiſſimi Ioannis Baptiſtæ Egnatij cõſilio,opera, & induſtria plurimum ſe fatetur adiutum. Cum igitur ad editionem illam Paulus ipſe, qua eſt humanitate, operam mihi ſuam deferret, in tuam præſertim gratiam,& ſub tuo nomine id feci:ut qualemcunq; intereà animi erga te mei darem ſignificationem: propterea quòd intellexi te, ſiquando à grauioribus curis & occupationibus uacuus rura & poſſeſſiones tuas, quas amœniſſimas & ampliſſimas habes, animi cauſa inuiſis, uenandi ſtudio non parum oblectari ſolere. Venationis uero laudes, ut ſtudium ingenuis hominibus ac regibus etiam & principibus conuenientiſſimum, cum alij plerique, ijq́; ſummi autores, tum præcipue Xenophon Socraticus ille, qui ipſe de uenatione ſcripſit, ſunt perſecuti. Interim bene uale, & officium hoc in te meum boni conſule. Venetijs.

M. D. XXXIIII. XV Cal. Febr.

Georgius

AMplexu teneræ dignatum & amore Dianæ
Paſtorem in ſyluis Endimiona ferunt.
Atq; hinc matre dea genitus per Latmia ſaxa
Gratius in ſolis dicitur eſſe locis.
Diua quidem læſi celans mala damna pudoris,
Nutrici hunc Nymphæ credidit almæ ſuæ
Formoſæ Chariti, puerum quæ eduxit, & illi
Vbera nectario turgida rore dedit.
Hic uitam ſyluis haud ulli notus in altis
Maternis egit ſedulus in ſtudijs:
Aut celeres iaculo ceruos, damasq; fugaces,
Aut ſæuum lata cuſpide ſtrauit aprum:
Hærentem aut ſcopulo capream deiecit ab alto:
Siue feras canibus, ſeu capit ille plagis.
Et tandem lætas cecinit uenantibus artes
Auſpicio matris, præſidioq; deæ.
Ipſa quibus nutrix muſæum diua lepôrem
Infudit largo flumine blanda Charis.
Has ego multa quidem nulli per ſecula uiſas
In lucem rurſus cæca per antra fero.
Parce dea: illæſa eſt caſti tua fama pudoris:
Inuidia, aut rumor finxerit illa leuis.
Non ego te nudam, tua nulla ego crimina uidi.
Ne ſæui: Acteon non ſum ego magna dea.

R omanum ad regem, poſt duros ſæpe labores,
Et qui Marte illum mille, togaq; tenent:
D um curſu, iaculoq; feras, ſyluasq; fatigat,
His noctem in ſtudijs dum terit, atque dies:
D um gratus iuueni ipſe comes per denſa uagaris
Auia, & has, illas ſternis ubique feras:
H os cape uenandi artifices: feſſusq; labore,
Otia in his, ſed non otia uana teras.
H æc tamen in ſcribus diuæ, cui talia cordi,
Ne pigeat grata ſcribere Paule manu:
V ergerius, Diana tuo quòd ſancta fauore
Hanc artem, hæc nobis reddidit arma Logus:
H as tibi apri exuuias torui, ſpumantiaq; ora
Nunc quoq; fulmineo dente timenda dicat.
T u dea, tu noſtris præſens uenatibus adſis:
Effugiat noſtras quò fera nulla manus:

De eodem, & Rege
uenantibus.

D um ſyluas, monteſq; altos, loca ſola, pererrant,
Atque uagas quærunt per ſtabula alta feras
V enator Damon, Damoni & gratus Iollas,
His ſtudijs, ſed non conditione pares:
E cce canes ramoſa altum per cornua ceruum,
Cui comes horribili dente tremendus aper,
A uia per, ſaltusq; agitant. it clamor in auras:
Latratu ualles, & nemus omne ſonat.
O ccupat, & comiti metuens tunc fidus Iollas,
Sæuitia immanis ne cadat ille feræ:
T u ceruum rex magne petas: mihi cura furentem
Excipere

Excipere, & certa ſternere cæde ſuem.
Imbelles alijs damæ, ceruiq́; fugaces,
Hæc erit hæc manibus uictima digna meis,
Rex ait: & ualida attollens uenabula dextra,
Immanem ingenti uulnere fudit aprum.

Ad Georgium Laxanum Sileſium.

Laxane, inflauit rauco caua cornua cantu
Gratius: accurrunt, impigra turba canes:
Latratuq́; auras & acuta uoce laceßunt:
Duxq́; canum egregius Nemeſianus adeſt.
Retiaq; attollunt ſocij, & uenabula lata:
Arma citi expediunt: & mora nulla placet.
Quid ceſſas, lentusq́; iaces? præſepia ad alta
Iampridem ſonipes te manet, atque fremit:
Faſtiditq́; moras, latratuq́; atria complet
Ille tuus uentis ocyor acer Hylax.
Surge agè: te ſocij expectant: uenantibus illis
Nulla hodie in ſyluis tuta futura fera eſt.

GRATII DE VENATIONE, SEV ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΩΝ LIBER.

DONA cano diuûm, lætas uenantibus arteis
Auſpicio Diana tuo. prius omnis in armis
Spes fuit: & nuda ſyluas uirtute mouebant
Inconſulti homines, uitaq́; erat error in omni.
Póſt, alia propiore uia, meliusq́; profecti,
Te ſociam Ratio rebus ſumpſere gerendis.
Hinc omne auxilium uitæ, erectusq́; reluxit
Ordo: & contiguas didicere ex artibus arteis
Proſerere. hinc demens cecidit uiolentia retro.
Sed primùm auſpicium deus artibus, altaq́; circa
Firmamenta dedit. tum parteis quiſq; ſecutus
Exegere ſuas, tetigitq́; induſtria finem.
Tu trepidam bello uitam Diana ferino,
Qua primam quærebat opem, dignata repertis
Protegere auxilijs, orbemq́; hac ſoluere noxa.
Aſciuere tuo comites ſub nomine diuæ
Centum omnes nemorum, centum de fontibus omnes
Naiades, & Latij cultor qui Faunus amœni,
Mænaliusq́; puer, domitrixq́; Idæa leonum
Mater, & inculto Syluanus termite gaudens.
His ego præſidibus noſtram defendere ſortem

Contra mille feras, & non ſine carmine luſus,
Carmine & arma dabo, & uenandi perſequar artem.
Armorum, caſſesq́;, plagarumq́; ordiar aſtus.

De retibus conficiendis.

Prima iubent tenui naſcentem iungere filo
Limbum, & quadruplici tormento aſtringere limbos.
Illa operum patiens, illa uſus linea longi.
Tunc ipſum medio caſſem quo naſcitur ore,
Per ſenos circum uſq; ſinus laqueabis, ut omnem
Concipiat tergo, ſi quiſquam eſt plurimus, hoſtem.
Et bis uicenos ſpatium prætendere paſſus
Rete uelim, plenisq́; decem conſurgere nodis.
Ingrati maiora ſinus impendia ſument.
Optima Cyniphiæ, ne quid cunctere, paludes
Lina dabunt. bonus Aeolia de ualle Sibyllæ
Fœtus, & aprico Tuſcorum ſtupea campo
Meſſis, contiguum ſorbens de flumine rorem,
Quà cultor Latij per opaca ſilentia Tybris
Labitur, ìnq́; ſinus magno uenit ore marinos.
At contrà noſtris imbellia lina Faliſcis:
Hiſpaniq́; alio ſpectantur Sætabes uſu.
Vix operata ſuo ſacra ad bubaſtia lino
Velatur ſonipes æſtiui turba Canopi.
Ipſe in materia damnoſus candor inerti
Oſtendit longè fraudem, atq; exterritur hoſtis.
At pauper rigui cuſtos Alabandicus horti
Cannabias nutrit ſyluas, quàm commoda noſtro
Armamenta operi: grauis eſt tutela ſed illis.
Tu licet Aemonios includas ſentibus urſos,
Tantum'ne ſubeat uitiorum peſſimus humor,

A ntè caue:non eſt humentibus uſus in armis.
N ulla fides ergo,ſeu preſſa flumina ualle
I nter opus craſſæq; modum fecere paludes:
S iue improuiſus cœlo perfuderit imber.
I lla uel ad fluctus Helices oppande ſerenæ,
V el caligineo laxanda reponito fumo.
I ccirco & primas linorum tangere meſſes
A ntè uetant,quàm maturis accenderit annus
I gnibus,& claro Pleias ſe prompſerit ortu.
*Imbiberit,tanto reſpondet longior orſu
(Magnum opus) & tangi niſi cura uincitur impar.
N on'ne uides,ueterum quos prodit fabula rerum
S emideos,illi aggeribus tentare ſuperbis,
* freta matres auſit tractare deorum.
Q uàm magna mercede meo ſine munere ſyluas
I mpulerint. flet adhuc & porrò flebit Adonim
V icta Venus, ceciditq; ſuis Ancæus in aruis.
E t prædexter erat geminisq; ſecuribus ingens
I pſe deus,cultosq; ferit Tyrinthius orbeis,
Q uem mare,quem tellus,quem præceps ianua Ditis
O mnia tentantem,quà laus erat obuia,paßi.
H inc decus,& famæ primus patrauit honorem.
E xige,ſi qua meis reſpondet ab artibus ergo
G ratia,quæ uires fallat collata ferinas.

De pinnatis conficiendis.

S unt,quibus immundo decerptæ uulture plumæ
I nſtrumentum operis fuit, & non parua facultas.
T antum inter niuei iungantur uellera cygni:
E t ſatis armorum eſt.hæc clara luce coruſcant,
T erribiles ſpecies: ab uulture dirus auaro

T urbat odor ſyluas, meliusq́; alterna ualet res.
S ed quàm clara tuis & pinguis pluma ſub armis,
T am mollis tactu & non ſit creberrima nexu,
N e reprenſa ſuis properantem linea pinnis
I mplicet, atq; ipſo mendoſa coarguat uſu.
H ic magis in ceruos ualuit dolus. aſt ubi lentæ
I nterdum Libyco fucantur ſandice pinnæ,
L inteaq́; extritis lucent anconibus arma:
R arum, ſiqua metus eludat bellua falſos.

Pedicæ.

N am fuit & laqueis aliquis curracibus uſus.
C eruino iuſſere magis contexere neruo.
F raus reget inſidias habitu mentita ferino.
Q uid qui dentatas iligno robore clauſit
V enator pedicas, cùm diſsimulantibus armis
S æpe habet imprudens alieni lucra laboris?
O felix, tantis quem primùm induſtria rebus
P rodidit autorem. deus ille, an proxima diuos
M ens fuit? in cæcas aciem quæ magna tenebras
E git, & ignarum perfudit lumine uulgus.
D ic agè Pierio (fas eſt,) Diana miniſtro.
Arcadium ſtat fama ſenem, quem Mænalus autor
E t Lacedæmoniæ primùm uidiſtis Amyclæ
P er non aſſuetas metantem retia ualles,
D ercylon. haud illo quiſquam ſe iuſtior egit,
A ut fuit in terris diuûm obſeruantior alter.
E rgò illum primis nemorum dea finxit in annis,
A utoremq́; operi dignata inſcribere magno,
I uſsit adire ſuas, & pandere gentibus arteis.

Genera

Genera iaculorum.

Ille etiam ualido primus uenabula dente
Induit:& proni moderatus uulneris iram,
Omne moris excepit onus.tum ſtricta uerutis
Dentibus & geminas ſubiere haſtilia furcas.
Et quidam totos clauſerunt enſibus orbes,
Ne ceſſaret iners in uulnere maſſa ferino.
Blandimenta uagæ fugies nouitatis ibidem.
Exiguo,nimio'ue nocent:ſed lubricus errat
Mos,& ab expertis feſtinant uſibus omnes.
Quid,Macedûm immenſos libeat ſi dicere contos,
Quàm longa exigui ſpicant haſtilia dentes?
Aut contrà ut tenero diſtrictas cortice uirgas
Prægrauat ingenti pernix Liuania cultro?
Omnia tela modi melius finxere ſalubres.
Quocirca & iaculis habilem perpendimus uſum:
Neu leue uulnus eat,neu ſit breuis impetus illi,
Ipſa arcu, lyciáq; ſuas Diana pharetra
Armauit comites (ne tela relinquite diuæ,
Magnum opus) & uolucres quondam fecere ſagittas.

Ligna apta iaculis.

Diſce agedum & ualidis delectum haſtilibus omnem.
Plurima Threicij nutritur uallibus Hebri
Cornus,& umbroſæ Veneris per littora myrtus,
Taxiq;, pinuſq;,altinateſq; geniſtæ,
Et magis incomptus operæ Lutoſer agreſtis.
Termes ab eois deſcendet uirga Sabæis,
Mater odorati multum pulcherrima turis.
Illa ſuos uſus intractatumq; decorem,

(Sic nemorum iuſſere deæ) natalibus haurit
Arbitriȷ̃s. at enim multo ſunt ficta labore
Cætera, quæ ſyluis errant haſtilia noſtris.
Nunquam ſponte ſua procerus ad aëra termes
Exijt, inq́; ipſa curuantur ſtirpe geniſtæ.
Ergo agè luxuriam primo, fœtusq́; nocenteis
Detrahe: frondoſas grauat indulgentia ſyluas.
Pòſt ubi proceris generoſa ſtirpibus arbor
Se dederit, teretesq́; ferent ad ſydera uirgæ,
Stringe notas circum, & gemmanteis exige uerſu.
His ſiquis uitium nociturus ſufficit humor,
Vlceribus fluet, & uenas durabit inertes.
In quinos ſublata pedes haſtilia plena
Cæde manu, dum pomiferis aduertitur annus
Frondibus, & tepidos autumnus continet imbres.

De canibus.

Sed cur exiguis tantos in partibus orbes
Luſtramur? prima illa canum non ulla per arteis
Cura prior, ſiue indomitos uehementior hoſtis
Nudo Marte premas, ſeu bellum ex arte miniſtres.
Mille canum patriæ, ductiq́; ab origine mores
Cuiq; ſua Magna. indocilis dat prælia Medus,
Magnaq́; diuerſos extollit gloria Celtas.
Arma negant contrà, Martemq́; odere Geloni,
Sed natura ſagax: Perſes in utroq; paratus.
Sunt qui Seras alant, genus intractabilis iræ.
At contrà faciles, magniq́; Lycaones armis,
Sed non Hyrcanæ ſatis eſt uehementia genti
Tanta: ſuis petiere ultro fera ſemina ſyluis.

Dat

Dat Venus acceſſus, & blando fœdere iungit.
Tunc & manſuetis tutò ferus errat adulter
In ſtabulis, ultroq́; grauis ſuccedere Tigrim
Auſa canis, maiore tulit de ſanguine fœtum.
Sed præceps uirtus ipſa uenabitur aula.
Ille tibi & pecudum multo cum ſanguine creſcet:
Paſce tamen, quæcunq; domi ſibi crimina fecit,
Excutiet ſylua magnus pugnator adepta,
At fugit aduerſos idem quos repperit hoſteis
Vmber. quanta fides, utinam, & ſolertia naris,
Tanta foret uirtus, & tantum uellet in armis.
Quid freta ſi Morinûm dubio refluentia ponto
Veneris, atq; ipſos libeat penetrare Britannos?
O` quanta eſt merces, & quantum impendia ſupra,
Si non ad ſpeciem mentiturosq́; decores
Protinus hæc una eſt catulis iactura Britannis.
Ad magnum cùm uenit opus, promendaq́; uirtus,
Et uocat extremo præceps diſcrimine mauors:
Non tunc egregios tantum admirere moloſſos,
Cum parat his uerſuta ſuas Athamania fraudes,
Acyrusq́;, Pheræq́;, & clandeſtinus Acarnan.
Sic & Acarnanes ſubierunt prælia furto:
Sic canis illa ſuos taciturna ſuperuenit hoſtes.
At clangore citat, quos nondum conſpicit apros
Aetola quæcunq; canis de ſtirpe (malignum
Officium) ſiue illa metus conuitia rupit,
Seu fruſtra nimius properat furor. & tamen illud
Ne uanum totas genus aſpernêre per arteis.
Mirum quàm celeres, & quantum nare merentur.

Tum non eſt uicti cui conceſſere labori.
Iccirco uarijs miſcebo gentibus uſum.
Quondam inconſultis mater dabit Vmbrica Gallis
Senſum agilem, traxere animos de patre Gelonæ
Hyrcano, & uanæ tantum Calydonia linguæ
Exibit uitium patre emendata Moloſſo.
Scilicet ex omni florem uirtute capeſſunt:
Et ſequitur natura fauens. at te leue ſi qua
Tangit opus, pauidosq; iuuat compellere dorcas,
Aut uerſuta ſequi leporis ueſtigia parui:
Petronios (ſic fama) canes, uolucresq; Sicambros,
Et pictam macula Vertraham delige falſa.
Ocyor affectu mentis pinnaq; cucurrit,
Sed premit inuentas, non inuentura latenteis
Illa feras. quæ Petronijs bene gloria conſtat.
Quòd ſi maturo preſſantes gaudia luſu
Diſſimulare feras, tacitiq; accedere poſſent:
Illis omne decus, quod nunc Metagontes habetis,
Conſtaret ſyluis: ſed uirtus irrita damno eſt.
Ad ueſtram non uile genus non patria uulgo
Sparta ſuos, & Creta ſuos promittit alumnos.
Sed primum celſa lorum ceruice ferentem
Glympice te ſyluis egit Bœotius Hagnon,
Hagnon haſtilides, Hagnon, quem plurima ſemper
Gratia per noſtros unum teſtabitur uſus.
Hic trepidas artes & uix nouitate ſedentes
Vidit, qua propior patuit uia: nec ſibi turbam
Contraxit comitem, nec uaſa tenentia longè.
Vnus præſidium, atq; operi ſpes magna petito

Adſumptus

Adſumptus Metagon, luſtrat per nota ferarum
Paſcua, per fontes, per quas triuere latebras,
Primæ lucis opus: tum ſigna uapore ferino
Intemerata legens, ſi qua eſt qua fallitur eius
Turba loci, maiora ſecat ſpatia extera gyro.
Atq; hic egreſſu iam tum ſine fraude reperto
Incubuit ſpatijs, qualis permiſſa lechæis
Theſſalium quadriga decus, quam gloria patrum
Excitat, & primæ ſpes ambitioſa coronæ.
Sed nequa ex nimio redeat iactura fauore,
Lex dicta officijs, neu uoce laceſſeret hoſtem,
Ne'ue leuem prædam, aut propioris pignora lucri
Amplexus primos nequicquam offenderet actus.
Iam uerò impenſum melior fortuna laborem
Cùm ſequitur, iuxtaq; domus quæſita ferarum
Vt ſciat, occultos & ſignis arguat hoſteis:
Aut effecta leui teſtatur gaudia cauda,
Aut ipſa infodiens uncis ueſtigia plantis
Mandit humum, celſas'ue adprenſat naribus aures.
Et tamen ut ne prima fauentem pignora fallant
Circa omnem aſpretis medius qua clauditur orbis
Ferre pedem, acceſſusq;, abitusq; notaſſe ferarum
Admonet, & ſi fortè loci ſpes prima fefellit,
(Rarum opus) incubuit ſpatijs ad proſpera ſiſer,
Intacto repetens prima ad ueſtigia gyro.
Ergo ubi plena ſuo redijt uictoria fine,
In partem prædæ ueniat comes, & ſua naris
Præmia. ſic operi iuuet inſeruiſſe benigno.
Hoc ingens meritum eſt, hæc ultima palma trophæi,

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Hagnon magne tibi diuûm conceſſa fauore.
Ergo ſemper eris dum carmina, dumq́; manebunt
Syluarum dotes, atq; arma Dianea terris.
Hic & ſemiferam Thoum de ſanguine prolem
Finxit. non alio maior ſua pectore uirtus.
Seu norit uoces, ſeu nudi ad pignora Martis,
Thoês commiſſos (clariſsima fama) leones
Et ſubiere aſtu, & paruis domuere lacertis.
Nam genus exiguum, & pudeat quam informe fateri.

Canum fœtus.

Vulpina ſpecies tamen huc exacta uoluntas.
At non eſt alius, quem tanta ad munia fœtus
Exercere uelis, aut te tua culpa reuellat
Inter opus, quo ſera cadit prudentia damno.
Iunge pares ergo, & maiorum pignore ſigna
Fœturam, prodantq́; tibi metagonta parentes,
Qui tenuere ſua pecus hoc immane iuuenta.
Et primùm expertos animi, quæ gratia prima eſt,
In uenerem iungunt: tum ſortis cura ſecundæ
Ne renuat ſpecies, aut quæ detrectet honorem.
Sint celſi uultus, ſint hirtæ frontibus aures,
Os magnum, & patulis agitatos morſibus ignes
Spirent, aſtricti ſuccingant ilia uentris,
Cauda breuis, longumq́; latus, diſcretaq́; collo
Cæſaries non pexa nimis, non frigoris illa
Impatiens: ualidis tum ſurgat pectus ab armis,
Quod magnos capiat motus, magniſq́; ſuperſit.
Effuge qui lata pandit ueſtigia planta,
Mollis in officio ſiccis ego dura lacertis

Crura

Crura uelim,& ſolidos hæc in certamina calces.
Sed fruſtra longus properat labor,abdita ſi non
Altas in latebras uniq; incluſa marito
Fœmina,nec patitur ueneris ſub tempore magnos
Illa,neq; emeritæ ſeruat faſtigia laudis.
Primi complexus,dulciſsima prima uoluptas.
Hunc ueneri dedit impatiens natura furorem.
Si tenuit cunctos,& mater adultera non eſt,
Da requiem grauidæ,ſolitosq; remitte labores.
Vix oneri ſuper illa ſuo:tum deinde monebo,
Ne matrem indocilis natorum turba fatiget,
Percenſere notis, iamq; inde excernere paruos.
Signa dabunt ipſæ, teneris uix artubus hæret
Ille,tuos olim non defecturus honores.
Iamq; illum impatiens æquæ uehementia ſortis
Extulit : affectat materna regna ſub aluo.
Libera tota tenet *ea* tergo liber aperto,
Dum tepida indulget terris clementia mundi.
Verum ubi caurino perſtrinxit frigore ueſper,
Ire placet,turbaq; potens operitur inerti.
Illius è manibus uires ſit cura futuras
Perpenſare:leuis deducet pondere fratres:
Nec me pignoribus nec te mea carmina fallent.
Protinus & cultus alios,& debita fœtæ
Blandimenta feres,curaq; ſequere merentem.
Illa perinde ſuos ut erit delata minores
Ac longam præſtabit opem.tum deniq; fœtu
Cùm deſunt operi,fregitq; induſtria matres,
Tranſeat in catulos omnis tutela relictos.

Lacte nouam pubem faciliq; tuebere maza:
Nec luxus alios auidæq; impendia uitæ
Noſcant. hæc magno redit indulgentia damno.
Nec mirum: humanos non eſt magis altera ſenſus.
Tollit ſe ratio, & uitijs adeuntibus obſtat.
Hæc illa eſt, Pharios quæ fregit noxia reges,
Dum ſeruata cauis potant Mareotica gemmis,
Nardiferumq; metunt Gangem, uitijsq; miniſtrant.
Sic & Achæmenio cecidiſti Lydia Cyro,
Atqui diues eras fluuialibus aurea uenis,
Scilicet ad ſummam ne quid reſtaret habendum.
Tu quoq; luxuriæ fictas dum colligis arteis,
Et ſequeris demens alienam Græcia culpam,
O quantum & quoties decoris fruſtrata paterni.
At qualis noſtris, quàm ſimplex menſa Camillis:
Qui tibi cultus erat poſt tot Serrane triumphos?
Ergo illi ex habitu uirtutisq; indole priſcæ,
Impoſuere orbi Romam caput: actaq; ab illis
Ad cœlum Virtus, ſummosq; tetendit honores,
Scilicet exiguis magna ſub imagine rebus.
Proſpicies, quæ ſit ratio, & quo fine regenda.
Idcirco imperium catulis, unusq; magiſter
Additur, ille dapes, pœnamq;, operamq; miniſtrans
Temperet: hunc ſpectet ſyluas domitura iuuentus.
Nec uile arbitrium eſt. cuicunq; hæc regna dicantur,
Ille tibi egregia iuuenis de pube legendus,
Vtrunq; & prudens, & ſumptis impiger armis.
Quòd niſi & acceſſus, & agendi tempora belli
Nouerit, & ſocios tutabitur hoſte minores:

Aut

A ut cedent, aut illa tamen uictoria damno eſt.
E rgo in opus uigila, factusq; ades omnibus armis.
A rma acuere uiam tegat imas faſcia ſuras,
* *is inulina ſuis & tergore fuluo,*
* *cauaq; è macle galeri,*
I ma Toletano præcingant ilia cultro,
Terribilemq; manu uibrata falarica dextra
D et ſonitum, & curua rumpant noua peruia falce.

Canum remedia.

H æc tua militia eſt. quin & Mauortia bello
V ulnera, & erranteis per tot diuortia morbos,
C auſasq;, affectusq; canum tua cura tueri eſt.
S tat fatum ſuprà, totumq; auidiſſimus orcus
P aſcitur, & nigris orbem circunſonat alis.
S cilicet ad magnum maior ducenda laborem
C ura, nec expertos fallet deus. hinc quoq; noſſe
E ſt aliud quod præſtet opus placabile numen.
N ec longè auxilium, licet alti uulneris ora
A bſtiterint, utroq; cadant cum ſanguine fibræ.
I nde rape ex ipſo qui uulnus fecerit hoſte
V iroſam eluuiem, laceriq; per ulceris ora
S parge manu, uenas dum ſuccus comprimat acer.
Mortis enim patuere uiæ. tum pura monebo
Circum labra ſequi, tenuiq; includere filo.
At ſi pernicies anguſto paſcitur ore,
C ontrà pande uiam, fallenteisq; argue cauſas.
M orborum in uitio facilis medicina recenti.
Sed tactu impoſitis mulcent pecuaria palmis,
(Id ſatis) aut nigræ circum picis unguine ſignant.

Quòd ſi diſtricto leuis eſt in uulnere noxa,
Ipſe habet auxilium ualidæ natale ſaliuæ,
Illa grauis labes, & curas altior illis
Cum uitium cauſæ totis egere latentes
Corporibus, ſeraq́; aperitur noxia ſumma.
Inde emiſſa lues, & per contagia morbus
Venere in uulgum, iuſſaq́; exterritus ingens
Aequali ſub labe ruit: nec uiribus ullis
Aut merito uenia eſt, aut ſpes exire precanti.
Quòd ſiue à Stygia letum Proſerpina nocte
Extulit, & furtis commiſſam ulciſcitur iram,
Seu uitium ex alto, ſpiratq́; uaporibus æther
Peſtiferis, ſeu terra ſuos populatur honores:
Fontem auerte mali. trans altas ducere ualles
Admoneo: latumq́; fuga ſuperabitis amnem.
Hoc primum effugium leti. tunc ficta ualebunt
Auxilia, & noſtra quidam rediturus ab arte.
Sed uarij motus, nec in omnibus una poteſtas.
Diſce uices, &, quæ tutela eſt proxima, tenta.
Plurima per catulos rabies inuictaq́; tardis
Præcipiat letale malum. ſic tutius ergo
Anteire auxilijs, & primas uincere cauſas.
Nanq́; ſubit nodis qua lingua tenacibus hæret,
(Vermiculum dixere) mala, atq́; incondita peſtis.
Ille ubi ſalſa ſiti præcepit uiſcera longa,
Aeſtiuos uibrant accenſi febribus ignes,
Molliturq́; fugas, & ſedem ſpernit amaram.
Scilicet hoc motu ſtimuliſq́; potentibus acti
In furias uertere canes. ergo inſita ferro

Iam

I am teneris elementa mali cauſasq; recidunt.
N ec longa in facto medicina eſt ulcere. purum
S parge ſalem, & tenui permulce uulnus oliuo,
A ntè relata ſuas quàm nox bene compleat umbras.
E cce aderit, factiq; oblitus uulneris, ultro
B landitur menſis, cereremq; efflagitat ore.
Q uid priſcas arteis, inuentaq; ſimplicis anni
S i referam? non illa metus ſolatia falſi
T am longam traxere fidem. collaribus ergo
S unt qui lucifugæ criſtas inducere Mælis
I uſſere, aut ſacris conſerta monilia conchis,
E t uiuum lapidem, & circa meliteſia nectunt
C oralia, & magicis adiutant cantibus herbas.
A c ſic offectus oculisq; uenena maligni
V icit, tutela pax impetrata deorum.
A t ſi deformi lacerum dulcedine corpus
P erſequitur ſcabies, longi uia peßima leti:
I n primo acceßu triſtis medicina, ſed una
P ernicies redimenda anima, quæ prima ſequaci
S parſa malo eſt, ne dira trahant contagia uulgi.
Q uòd ſi dat ſpatium clemens & promouet ortu
M orbus, diſce uias, &, quà ſinit, artibus exi.
T unc & odorato medicata bitumina uiro
I mponasq; pices, immundæq; unguen amurcæ.
M iſcuit & ſummam complectitur ignis in unam.
I nde lauant ægros. eſt ira coërcita morbi,
L axatusq; rigor, quæ te natura timentem
D iffrat, & pluuias, & Cauri frigora uitent
S ic magis ut nudis incumbunt uallibus æſtus

A uento

A' uento clariq; faces ad ſolis, ut omne
E xudent uitium, ſubeatq; latentibus ultro
Q uæ facta eſt medicina uadis. nec non tamen illum
S pumoſi catulos mergentem littoris æſtu
R eſpicit, & facilis Pæan adiuuit in artes.
O' rerum prudens quantum experientia uulgo
M ateriem largita boni, ſi uincere curent
D eſidiam, & gratos agitando prendere fines.
E ſt in Trinacria ſpecus ingens rupe, cauiq;
I ntrorſum reditus. circum atræ mœnia ſyluæ
A lta premunt, ruptiq; ambuſtis faucibus amnes.
V ulcano condicta domus, quam ſubter eunti
S tagna ſedent uenis, oleoq; madentia uiuo.
H uc defecta mala uidi pecuaria tabe
S æpe trahi, uictosq; malo grauiore magiſtros.
T e primùm Vulcane, loci, pacemq; precamur
I ncola ſancte tuam, des ipſis ultima rebus
A uxilia: & meriti ſi nulla eſt noxia tanti,
T ot miſerere animas, liceatq; attingere fontes
S ancte tuos. ter quisq; uocantes pinguia libant
T ura foco: ſtruitur ramis felicibus ara.
H ic dictu mirum atq; alias ignobile monſtrum
A duerſis ſpecubus, ruptoq; è pectore montis
V enit, ouans auſtris & multo flumine flammæ.
E micat ipſe, manu ramum. pallente ſacerdos
T ermiteum quatiens: procul hinc extorribus ire
E dico præſente deo, præſentibus aris,
Q ueis ſcelus aut manibus ſumptum, aut in pectore mo= (tum eſt,
I nclamat. cecidere animi trepidantia mẽbra

O' quiſquis

O' quiſquis miſero fas unquam in ſupplice fregit,
Qui pretio fratrum, meliorisq; auſus amici
Sollicitare caput, patriosúe laceſſere diuos,
Illum agat infandæ comes huc audacia culpæ.
Diſcet, commiſſa quantum deus ultor in ira
Ponè ſequens ualeat: ſed cui bona pectore mens eſt,
Obſequiturq; deo, deus illam molliter aram
Lambit, & ipſe ſuos ubi contigit ignis honores,
Defugit ab ſacris, rurſumq; reconditur antro.
Huic fas auxilium & Vulcania tangere dona.
Hæc mora ſi medias exedit noxia fibras,
His laue præſidijs, adfectaq; corpora mulce
Regnantem excutiens morbum. deus autor, & ipſa
Artem aluit natura ſuam quæ robore peſtis
Acrior aut leto propior uia, ſed tamen illi
Hinc uenit auxilium ualida uehementius ira.
Quòd primam ſi fallet opem dimiſſa facultas,
At tu præcipitem, qua ſpes eſt proxima, labem
Adgredere in ſubito ſubita eſt medicina tumultu.
Stringendæ nares, ſcindenda ligamina ferro
Armorum, geminaq; cruor ducendus ab aure.
Hinc uitium, hinc illa eſt auidæ uehementia peſti.
Ilicet auxilijs feſſum ſolabere corpus:
Subſiduasq; fraces, diffuſaq; maſsica priſco
Sparge cado. liber tenueis è pectore curas
Exiget: eſt morbo liber medicina furenti.
Quid dicam tuſsis, quid mœſti damna ueterni,
Aut incuruatæ ſiqua eſt tutela podagræ?
Mille tenent peſtes: curaq; potentia maior.

Mitte

[library stamp]

Mitte agè: non opibus tanta eſt fiducia noſtris.
Mitte, animæ ex alto ducendum numen olympo,
Supplicibusq́; uocanda ſacris tutela deorum.
Idcirco aërijs molimur compita lucis,
Spicataſq́; faces ſacrum ad nemora alta Dianæ
Siſtimus, & ſolito catuli uelantur honore,
Ipſaq́; per flores medio in diſcrimine luci
Strauere arma, ſacris, & pace uacantia feſta.
Tum cadus, & uiridi fumantia liba feretro
Præueniunt, teneraq́; extrudens cornua fronte
Hœdus, & ad ramos etiamnum hærentia poma
Luſtralis de more ſacri, quo tota iuuentus
Luſtraturq́;, deæ proq́; anno reddet honorem.
Ergo impetrato reſpondet multa fauore
Ad partes qua poſcis opem, ſeu uincere ſyluas,
Seu tibi fatorum labes exire, minaſq́;
Cura prior, tua magna fides, tutelaq́; uirgo.

De equis.

Reſtat equos finire notis, quos arma Dianæ
Admittant. non omne meas genus audet in artes.
Eſt uitium ex animo. ſunt quos imbellia fallant
Corpora: præueniens quondam eſt incommoda uirtus.
Conſule, Penei qualis perfunditur amne
Theſſalus, aut patriæ quem conſpexere Mycenæ
Glaucum, nempe ingens, nempe ardua fundet in auras
Crura. quis Eleas potior luſtrauit harenas?
Ne tamen hoc attingat opus, iactantior illi
Virtus, quàm ſyluas, durumq́; laceſſere martem.
Nec ſæuos miratur equos terrena Syene.

Scilicet

S cilicet & Parthis inter ſua mollia rura
Manſit honor, ueniat Caudini ſaxa Taburni,
G arganum'ue trucem, aut Ligurinas deſuper alpes.
A nte opus excuſsis cadet unguibus: & tamen illi
E ſt animus, fingetq; meas ſe iuſſus in artes.
S ed iuxta uitium poſuit deus. at tibi contrà
C allæcis luſtratur equis ſcrupoſa Pyrene.
N on tamen Hiſpano Martem tentare minacem
A uſim. Murcibij uix ora tenacia ferro
C oncedunt, aut tota leui Naſamon *
F ingit equos Piſis Numidæ ſoluer *
A udax & patiens operum genus. ille uigebit
C entum actus ſpatijs, atq; eluctabitur iram.
*Nec magni cultus, ſterilis quodcunq; remiſit
T erra ſui, tenuesq; ſitis producere riui.
S ic & Strymonio facilis tutela Biſaltæ.
P oſſent Aetnæas utinam ſe ferre per artes,
Q ui ludus Siculis. quid tum ſi turpia colla
A ut tenuis dorſo curuatur ſpina? per illos
C antatus Graijs Agragas, uictæq; fragoſum
H ebroden liquere feræ. O' quantus in armis
I lle meis, cuius dociles pecuaria fœtus
S ufficient, queis Chaonias contendere contra
A uſit, uix merita quas ſignat Achaia palma.
S padices uix Pellæi ualuere cerauni
E t tibi deuota magnum pecuaria Cyrræ
P hœbe decus, noſtras agere in ſacraria tenſas.
V enanti melius pugnat color, optima nigri
* ra illi badiosq; legunt *

Et quorum feſſas imitantur terga fauillas
* *ntum Italiæ, ſic dij uoluere parentes*
* *& terras omni præcepimus uſu.*
* *illuſtrat prata* *

Nonnulla eroſa penitus legi non potuerunt. Hæc deſcripta ſunt ex codice Longobardicis literis ſcripto.

PVB. OVIDII NASONIS HALI= EVTICA.

* *

ACcepit mundus legem, dedit arma per omnes:
Admonuitq; ſui. uitulus ſic namq; minaci
Qui nondum gerit in tenera iam cornua fronte,
Sic damæ fugiunt. pugnant uirtute leones,
Et morſu canis, & caudæ ſic ſcorpius ictu:
Concuſſisq; leuis pinnis ſic euolat ales.
Omnibus ignotæ mortis timor, omnibus hoſtem
Præſidiumq; datum ſentire, & noſcere teli.
Vimq; modumq; ſui. ſic & Scarus arte ſub undis
Sin *
Decidit, aſſumptamq; dolo tandem pauet eſcam:
Non audet radijs obnixa occurrere fronte,
Auerſus crebro ueniens ſub uerbere caudæ,
Laxans ſubſequitur, tutumq; euadit in æquor.
*Quin etiam ſi fortè aliquis Dampus nataret
Mitis luctantem Scarus hunc in uimine uidit,
Auerſi caudam morſu tenet atq; *
* nato quem texitq; reſultet *
Sæpia tarda fugæ, tenui cum fortè ſub unda
Deprenſa eſt, iamiamq; manus timet illa rapaceis,
Inficiens æquor nigrum uouit illa cruorem,

A uertitq; uices, oculos fruſtrata ſequentes.
C lauſus rete lupus quamuis immanis, & acer
**Dimotis cauda ſubmiſſus ſedet armis in Auſtri*
E micat, atq; dolos ſaltu diludit inultus.
E t muræna ferox teretis ſibi conſcia tergi,
A d laxata magis conuerſa foramina retis,
T andem permultos euadit lubrica flexus,
E xemploq; nocet, cunctis interuenit una.
A t contrà ſcopulis crinali corpore ſegnis
P olypus hæret, & hac eludit retia fraude,
E t ſub lege loci ſumit mutatq; colorem,
S emper ei ſimilis, quem contigit. atq; ubi prædam
P endentem retis auidus rapit, hic quoq; fallit
E lato calamo, cum demum emerſus in auras
B rachia diſſoluit, populatumq; expuit hamum.
A t mugil cauda pendentem euerberat eſcam,
E xcuſſamq; legit. lupus acri concitus ira,
D iſcurſu fertur uario, fluctuſq; ferentes
P roſequitur, quaſſatq; caput, dum uulnere ſæuus
L axato cadat hamus, & ora patentia linquat.
N ec proprias uires neſcit muræna nocendi:
A uxilioq; ſibi, morſu nec eo minus acri
D eficit, aut animos ponit captiua minaceis.
A nthias his tergo, quæ non uidet, utitur armis,
V im ſpinæ nouitq; ſuæ, uerſoq; ſupinus
C orpore lina ſecat, fixumq; intercipit hamum.
C ætera quæ denſas, habitant animalia ſyluas,
A ut uani quatiunt ſemper lymphata timores,
A ut trahit in præceps non ſana ferocia mentis.

Ipſa

Ipſa ſequi natura monet, uel comminus ire.
Impiger & telo uenantum ſternere pergit
Agmina, & aduerſis infert ſua pectora telis.
Quoq; uenit, fidens magis, & ſublatior ardet,
Concuſsitq; toros, & uiribus addidit iram:
Prodidit, atq; ſuo properat ſibi robore letum.
Fœdus Lucanis prouoluitur urſus ab antris.
Quid niſi pondus iners, ſtolidæq; ferocia mentis?
Actus aper ſetis iram denuntiat hirtis:
Et ruit, oppoſiti nitens in uulnera ferri,
Preſſus & emiſſo moritur per uiſcera telo.
Altera pars fidens pedibus, dat terga ſequenti,
Vt pauidi lepores, ut fuluo tergore damæ,
Et capto fugiens ceruus ſine fine timore.
Ipſa ſequi natura docet, uel comminus ire.
Hic generoſus honos, & gloria maior equorum:
Nam capiunt animis palmam, gaudentq; triumpho,
Seu ſeptem ſpatijs circo meruere coronam,
Non'ne uides uictor quanto ſublimius altum
Attollat caput, & uulgi ſe uenditet auræ?
Celſa'ue cum cæſo decoratur terga leone,
Quàm tumidus, quantoq; uenit ſpectabilis actu
*Compeſcatq; ſolum generoſo concita pulſu
Vngula ſub ſpolijs grauiter redeuntis opimis.
Quæ laus prima canum, quibus eſt audacia præceps,
Venandiq; ſagax uirtus, uireſq; ſequendi.
Quæ nunc elatis rimantur naribus auras,
Et nunc demiſſo quærunt ueſtigia roſtro,
Et produnt clamore feram: dominumq; uocando,

I ncrepitant. quem ſi collatis effugit armis:
I nſequitur tumuloſq; canis, campoſq; per omnes.
N oſter in arte labor poſitus, ſpes omnis in illa.
N ec tamen in medias pelagi te pergere ſedes
A dmoneam, uaſtiq; maris tentare profundum.
I nter utrumq; loci melius moderabere finem.
A ſpera num ſaxis loca ſint: nam talia lentos
D epoſcunt calamos: at purum retia littus.
N um mons horrentes demittat celſior umbras
I n mare: nam uariè quidam fugiuntq; petuntq;.
N um uada ſubnatis imo uiridentur ab herbis
* *
O blectetq; moras & molli ſeruiat algæ.
D eſcripſit ſedes uarias natura profundi:
N ec cunctos unà uoluit conſiſtere piſces.
N am gaudent pelago, quales Scombriq;, Bouesq;,
H ippuri celeres, & nigro tergore Milui,
E t pretioſus Helops noſtris incognitus undis,
A c durus Xiphias, ictu non mitior enſis,
E t pauidi magno fugientes agmine Tunni.
P arua Echeneis adeſt, mirum, mora puppibus ingens,
T uq; comes ratium, tractiq; per æquora ſulci
Q ui ſemper ſpumas ſequeris Pompile nitentes
C ercyroſq; ferox ſcopulorum fine moratus,
C antharus ingratus ſucco, tum concolor illi
O rphas, cæruleaq; rubens Erythinus in unda,
I nſignis Sarguſq; notis, inſignis & alis,
E t ſuper aurata Sparulus ceruice refulgens,
E t rutilus Pagur, & fului Synodentes, & ex ſe

Concipiens

Concipiens Channæ gemino fraudata parente.
Tum uiridis ſquamis paruo ſaxatilis ore,
Et rarus faber, & pictæ Mormyres, & auri
Chryſophrys imitata decus, tum corporis umbræ
Liuentis rapidiq; Lupi, Percæq;, Tragiq;.
Quin laude inſignis caudæ Melanurus, & ardens
Auratis Muræna notis, Merulæq; uirentes,
Immitisq; ſuæ Conger per uulnera gentis,
Et capitis duro nociturus Scorpius ictu,
Ac nunquàm æſtiuo conſpectus ſydere Glaucus
At contra herboſa piſces laxantur harena,
Vt Scarus, epaſtas ſolus qui ruminat eſcas.
*Fœcundumq; genus Menerelamirosq; Smarisq;,
Atq; immunda Chromis, merito uiliſſima Salpa,
Atq; auium dulces nidos imitata ſub undis,
Et ſqualus tenui ſuffuſus ſanguine Mullus
Fulgentes Soleæ candore, & concolor illis
Paſſer, & Adriaco mirandus littore Rhombus,
Tunc Epodes lati, tum molles tergore Ranæ.
Extremi paſ. *
*
*

Lubricus & ſpina nocuus non Gouius ulla,
Et nigrum niueo portans in corpore uirus,
*

Lolligo, diriq; Sues, ſinuoſaq; ceſſ*
Et tam deformi non dignus nomine Aſellus,
Tuq; peregrinis Acipenſer nobilis undis.
*

Deerant non admodum multa in eo exemplari con- ſumpta penitus uetuſtate.

Plinius libro XXXII.
cap. ultimo.

His adijciemus apud Ouidium poſita nomina, quæ apud neminem alium reperiuntur, ſed fortaßis in Ponto naſcuntur, ubi id uolumen ſupremis ſuis temporibus in- choauit.

Idem libro XXXII.
cap. II.

Mihi uidentur mira & quæ Ouidius prodidit piſcium ingenia in eo uolumine, quod Halieuticon inſcribitur.

M. AVRELII OLYMPII NEMESIANI, POETAE CARTHAGINIENSIS CYNEGETICON LIBER.

Venandi cano mille uias: hilaresq́; labores,
Diſcurſusq́; citos, ſecuri prælia ruris,
Pandimus. Aonio iam nunc mihi pectus ab œſtro
A ęſtuat. ingentes Helicon iubet ire per agros:
C aſtaliusq́; mihi noua pocula fontis alumno
I ngerit,& latè campos metatur apertos:
I mponitq́; iugum uati,retinetq́; corymbis
I mplicitum,ducitq́; per auia, quà ſola nunquàm
T rita rotis.iuuat aurato procedere curru,
E t parere deo: uirides en ire per herbas
I mperat:intacto premimus ueſtigia muſco.
O buia Calliope facies inſiſtere prato
C omplacito,rudibus quà luceat orbita ſulcis.
N am quis non Nioben numeroſo funere mœſtam
I am cecinit? quis non Semelen,ignemq́; iugalem
L etalemq́; ſimul nouit de pellicis aſtu?
Q uis magno recreata tacet cunabula Baccho?
V t pater omnipotens maternos reddere menſes
D ignatus,iuſti compleret tempora partus?
S unt qui ſacrilego rorantes ſanguine thyrſos

(Nota nimis) dixiſſe uelint, qui uincula Dirces,
Piſæiq; tori legem, Danaiq; cruentum
Imperium, ſponſaſq; truces ſub fœdere primo.
**Et quamuis curſus ſe oſtendat tramite noto*
Dulcia funereis mutantes gaudia tædis.
Biblidos indictum nulli ſcelus, impia Myrrhæ
Connubia, & ſæuo uiolatum crimine patrem
Nouimus: utq; Arabum fugiens cum carperet arua,
Iuit in arboreas frondes, animamq; uirentem.
Sunt qui ſquamoſi referant fera ſibila Cadmi,
Stellatumq; oculis cuſtodem uirginis Iûs,
Herculeoſq; uelint ſemper numerare labores,
Miratumq; rudes ſe tollere Therea pinnas
Poſt epulas Philomela tuas. ſunt ardua mundi
Qui malè tentantem curru Phaëtonta loquantur,
Extinctaſq; canant è miſſo fulmine flammas,
Fumantemq; Padum, cycnumq;, plumamq; ſenilem,
Et flentes ſemper germani funere ſyluas,
Tantalidum caſus, & ſparſas ſanguine menſas,
Condentemq; caput uiſis Titana Mycænis,
Horrendaſq; uices generis dixere prioris.
Colchidos iratæ ſacris imbuta uenenis
Munera non canimus, pulchræq; ingentia Glauces,
Non crimen Niſi, non ſæuæ pocula Circes,
Nec nocturna piè ſurantem buſta ſororem.
Hæc iam magnorum præcepit copia uatum:
Omnis & antiqui uulgata eſt fabula ſecli.
Nos ſaltus, uirideſq; plagas, campoſq; patentes
Scrutamur, totiſq; citi diſcurrimus aruis:

Et uarias cupimus facili cane ſumere prædas.
Nos timidos lepores, imbelles figere damas,
Audacesq́; lupos, uulpem captare doloſam
Gaudemus. nos flumineas errare per umbras
Malumus, & placidis Ichneumona quærere ripis
Inter arundineas ſegetes, felemq́; minacem
Arboris in trunco longis præfigere telis,
Implicitumq́; ſinu ſpinoſi corporis Erem
Ferre domum: taliq́; placet dare lintea curæ:
Dum non magna ratis uicinis ſueta moueri
Littoribus, tutosq́; ſinus percurrere remis,
Nunc primùm dat uela notis, portusq́; fideles
Linquit, & Hadriacas audet tentare procellas.
Mox ueſtros meliore lyra memorare triumphos
Accingar, diui fortiſsima pignora Cari,
Atq; canam noſtrum geminis ſub finibus orbis
Littus, & edomitas fraterno numine gentes,
Quæ Rhenum Tygrimq́; bibunt, Ararisq́; remotum
Principium, Niliq́; bibunt ab origine fontem.
Nec taceam primum quæ nuper bella ſub arcto
Felici Carine manu confeceris, ipſo
Penè prior genitore deo: utq́; intima frater
Perſidos, & ueteres Babylonos ceperit arces,
Vltus Romulei uiolata cacumina regni.
Imbellemq́; fugam referam, clauſasq́; pharetras
Parthorum, laxosq́; arcus, & ſpicula nulla.
Hæc nobis noſtræ libabunt carmina Muſæ,
Cùm primum uultus ſacros, bona numina terræ,
Contigerit uidiſſe mihi. iam gaudia nota

c 5 Temporis

Temporis impatiens ſenſus,ſpretorq́; morarum
Præſumit:uideorq́; mihi iam cernere fratrum
Auguſtos habitus,Romam,clarumq́; ſenatum,
Et fidos ad bella duces, & milite multo
Agmina,queis fortes animat deuotio mentes.
Aurea purpureo longè radiantia uelo
Signa micant,ſinuatq́; truces leuis aura dracones.
Tu modò quæ ſaltus placidos,ſyluáſq́; pererras
Latonæ Phœbe magnum decus,eia agè ſuetos
Sume habitus,arcumq́; manu: pictamq́; pharetram
Suſpende ex humeris:ſint aurea tela,ſagittæ:
Candida puniceis aptentur crura cothurnis,
Sit chlamys aurato multum ſubtegmine luſa,
Corrugeſq́; ſinus gemmatis baltheus arctet
Nexibus:implicitos cohibe diademate crines.
Tecum Naïades faciles,uiridiq́; iuuentæ
Pubentes Dryades,Nymphæq́; unde amnibus humor,
Adſint;& docilis decantet Oreadas Echo.
Duc agè diua tuum frondoſa per auia uatem.
Te ſequimur:tu pande domos,& luſtra ferarum.
Hinc igitur mecum quiſquis percuſſus amore
Venandi,damnas lites,auidoſq́; tumultus,
Ciuileiſq́; fugis ſtrepitus, belliq́; fragores,
Nec prædas auido ſectaris gurgite ponti.
Principiò tibi cura canum non ſegnis ab anno
Incipiat primo,cum Ianus temporis autor
Pandit in occiduum biſſenis menſibus æuum.
Elige tunc curſu facilem,facilemq́; recurſu
Seu Lacedæmonio natam,ſeu rure Moloſſo

Non humili de gente canem. ſit cruribus altis,
Sit rigidis, multamq́; gerat ſub pectore lato
Coſtarum ſub fine decenter prona carinam,
Quæ ſenſim rurſus ſicca ſe colligat aluo,
Renibus ampla ſatis ualidis, diductaq́; coxas,
Cuiq; nimis molles fluitent in curſibus aures.
Huic parilem ſubmitte marem, ſic omnia magnum,
Dum ſuperant uires, dum læto flore iuuentus,
Corporis & uenis primæui ſanguis abundat.
Nanq; graues morbi ſubeunt, ſegniſq́; ſenectus:
Inualidamq́; dabunt non firmo robore prolem.
Sed diuerſa magis fœturæ conuenit ætas.
Tu bis uicenis plenum iam menſibus acrem
In uenerem permitte marem. ſit fœmina, binos
Quæ tulerit ſoles. hæc optima cura iugandis.
Sed non Spartanos tantum, tantum'ue Moloſſos
Paſcendum catulos: diuiſa Britannia mittit
Veloces, noſtriq́; orbis uenatibus aptos.
Nec tibi Pannonicæ ſtirpis temnatur origo,
Nec quorum proles de ſanguine manat Hibero.
Quin etiam ſiccæ Libyes in finibus acres
Gignuntur catuli, quorum non ſpreueris uſum.
Mox cùm ſe bina formarit lampade Phœbe,
Ex quo paſſa marem genitalia uiſcera turgent,
Fœcundos aperit partus matura grauedo
Continuò, largaq́; uides ſtrepere omnia prole.
Sed quamuis auidus primos contemnere partus
Malueris, mox non omnes nutrire minores.
Nam tibi ſi placitum populoſos paſcere fœtus:

Iam

I am macie tenues,ſucciq; uidebis inanes,
P ugnantesq; diu quisnam prior ubera lambat,
D iſtrahere inualidam laſſato uiſcere matrem.
S in uerò hæc cura eſt,melior'ne forte necetur,
A bdatur'ue domo,catulosq; probare uoluntas,
Q ueis nondum greſſus ſtabiles,neq; lumina paſſa
L uciferum uidere iubar,quæ prodidit uſus
P ercipe,& intrepidus ſpectatis adnue dictis.
P ondere nam catuli poteris perpendere uires,
C orporibusq; leues grauibus prænoſcere curſu.
Q uin & flammato ducatur linea longè
C ircuitu,ſignet habilem uapor igneus orbem.
I mpune in medio poßis conſiſtere circo.
H uc omnes catuli,huc indiſcreta feratur
T urba.dabit mater partus examine honeſtos
I udicio natos ſeruans,trepidoq; periclo.
N am poſtquàm concluſa uidet ſua germina flammis,
C ontinuo ſaltu tranſcendens feruida zonæ
V incla, rapit rictu primum,portatq; cubili,
M ox alium,mox deinde alium.ſic conſcia mater
S egregat egregiam ſobolem uirtutis amore.
H os igitur genitrice ſimul,iam uere ſereno,
M olli paſce ſero paßim. nam lactis abundans
T empus adeſt,albent plenis & ouilia mulctris
I nterdumq; cibo Cererem cum lacte miniſtrat.
F ortibus ut ſuccis teneras complere medullas
P oßint,& ualidas iam tunc promittere uires.
S ed poſtquàm Phœbus candentem feruidus axem
C ontigerit,tardasq; uias,cancriq; morantis

Sidus init, tunc conſuetam minuiſſe ſaginam
Profuerit, tenueſq; magis retinere cibatus.
Nec grauis articulos deprauet pondere molles.
Nam cùm membrorum nexus, nodoſq; relaxant,
Infirmoſq; pedes, & crura natantia ponunt,
Tunc etiam niueis armantur dentibus ora.
Sed neq; concluſos teneas, neq; uincula collo
Impatiens circundederis, noceaſq; futuris
Curſibus imprudens. catulis nam ſæpe remotis,
Aut uexare trabes, laceras aut pandere ualuas
Mens erit, & teneros torquent conatibus artus,
Obtundunt'ue nouos adroſo robore dentes,
Aut teneros duris impingunt poſtibus ungues.
Mox cùm iam ualidis inſiſtere cruribus ætas
Paſſa quater binos uoluens ab origine menſes,
Inleſis catulos ſpectaueris undiq; membris,
Tunc rurſus miſcere ſero Cerealia dona
Conueniet, fortemq; dari de frugibus eſcam.
Libera tunc primùm conſueſcant colla ligari,
Concordes & ferre gradus, clauſiq; teneri.
Iam cum bis denos Phœbe reparauerit ortus,
Incipe non longo catulos producere curſu,
Sed paruæ uallis ſpatio, ſepto'ue nouali.
His leporem præmitte manu, non uiribus æquis,
Nec curſus uirtute parem, ſed tarda trahentem
Membra, queant iam nunc faciles ut ſumere prædam.
Nec ſemel indulge catulis moderamine curſus,
Sed, donec ualidos etiam præuertere ſueſcant,
Exerceto diu, uenandi munere cogens

Diſcere,

Diſcere,& emeritæ laudem uirtutis amare.
Nec non conſuetæ norint hortamina uocis,
Seu curſus reuocent, iubeant ſeu tendere curſus.
Quin etiam docti uictam contingere prædam,
Exanimare uelint tantùm,non carpere ſumptam.
Sic tibi ueloces catulos reparare memento
Semper,& in paruos iterum protendere curas.
Nam triſtis morbi ſcabies,& ſordida uenis
Sæpe uenit,multamq; canes diſcrimine nullo
Dant ſtragem. tu ſollicitos impende labores,
Et ſortire gregem ſuffecta prole quotannis.
Quin acidos Bacchi latices Tritonide oliua
Admiſcere decet:catuloſq; caneſq; maritas
Vnguere profuerit,tepidoq; oſtendere ſoli,
Auribus & tineas candenti pellere cultro.
Eſt etiam canibus rabies,letale periclum,
Quod ſeu cœleſti corrupto ſydere manat,
Cùm ſegnes radios triſti iaculatur ab æthra
Phœbus,& attonito pallens caput exerit orbe:
Seu magis ignicomi candentia terga Leonis
Cùm quatit,hoc canibus blandis inuiſcerat æſtus:
Exhalat ſeu terra ſinus,*ſeu noxius aër
Cauſa mali,ſeu cùm gelidus non ſufficit humor,
Torrida per uenas concreſcunt ſemina flammæ.
Quicquid id eſt,imas agitat ſub corde medullas,
Inq; feros rictus nigro ſpumante ueneno
Proſilit,inſanos cogens infigere morſus.
Diſce igitur potus medicos, curamq; ſalubrem.
Tunc uiroſa tibi ſumes,multumq; domabis

Caſtorea,

Caſtorea,adtritu ſilicis lenteſcere cogens.
Ex ebore huc trito puluis,ſecto'ue feratur,
Admiſcensq́; diu facies concreſcere utrunq;:
Mox lactis liquidos ſenſim ſuperadde fluores,
Vt non cunctantes hauſtus infundere cornu
Inſerto poſsis,furiasq; repellere triſtes,
Atq; iterum blandas canibus componere mentes.
Quin & Tuſcorum non eſt extrema uoluptas
Sæpe canum.eſt forma illis,licet obſita uillo,
Diſsimilesq; habeant catulis uelocibus artus:
Haud tamen iniucunda dabunt tibi munera prædæ.
Nanq; & odorato noſcunt ueſtigia prato,
Atq; etiam leporum ſecreta cubilia monſtrant.
Horum animos,moresq́; ſimul,naresq́; ſagaces
Mox referam:nunc omnis adhuc narranda ſupellex
Venandi,cultusq́; mihi dicendus equorum.
Cornipedes igitur lectos det Græcia nobis,
Cappadocumq́; notas referat generoſa propago
*Armata & palmas nuper grex omnis auorum.
Illis ampla ſatis læui ſunt æquora dorſo,
Immodicumq́; latus,paruæq; ingentibus alui,
Ardua frons,auresq́; agiles,capitiq; decoro
Altus honos,oculiq; uago ſplendore micantes:
Plurima ſe ualidos ceruix reſupinat in armos:
Fumant humentes calida de nare uapores:
Nec pes officium ſtandi tenet:ungula terram
Crebra ferit,uirtusq́; artus animoſa fatigat.
Quin etiam gens ampla iacet trans ardua Calpes
Culmina,cornipedum latè fœcunda proborum.

Nanq;

N amq; ualent longos pratis intendere curſus:
N ec minor eſt illis, Graio quàm in corpore, forma.
N ecnon terribiles ſpirabile numen anhelæ
P rouoluunt flatus, & lumina uiuida torquent,
H innitusq́; cient tremuli, frenisq́; repugnant.
N ec ſegnes mulcent aures, nec crure quieſcunt.
S it tibi prætereà ſonipes, Mauruſia tellus
Q uem mittit, modò ſit gentili ſanguine firmus,
Q uemq́; coloratus Mazax deſerta per arua
P auit, & aßiduos docuit tolerare labores.
N ec pigeat quòd turpe caput, deformis & aluus
E ſt ollis, quodq́; infrenes, quòd liber uterq;,
Q uodq́; iubis pronos ceruix diuerberet armos.
N am flecti facilis, laſciuaq́; colla ſequutus
P aret in obſequium lentæ moderamine uirgæ.
V erbera ſunt præcepta fugæ ſunt uerbera freni.
Q uin & promißi ſpatioſa per æquora campi,
C urſibus àcquirunt commoto ſanguine uires,
P aulatimq́; auidos comites poſt terga relinquunt.
H aud ſecus effuſis Nerei per cærula uentis,
C ùm ſe Threicius Boreas ſuperextulit antro,
S tridentiq́; ſono uaſtas exterruit undas,
O mnia turbato ceſſerunt flumina ponto:
I pſe ſuper fluctus ſpumanti murmure feruens,
C oſpicuum pelago caput eminet: omnis euntem
N ereidum mirata ſuo ſtupet æquore turba.
H orum tarda uenit longi fiducia curſus:
H is etiam emerito uigor eſt iuuenilis in æuo.
N am quæcunq; ſuis uirtus bene floruit annis,

Non

Non prius eſt animo, quàm corpore paſſa ruinam.
Paſce igitur ſub uere nouo farragine molli
Cornipedes, uenamq; feri, ueteresq; labores
Effluere aſpecta nigri cum labe cruoris.
Mox lætæ redeunt in pectora fortia uires,
Et nitidos artus diſtento robore formant.
Mox ſanguis uenis melior calet: ire uiarum
Longa uolunt, latumq; fuga conſumere campum.
Inde ubi pubentes calamos durauerit æſtas,
Lactentesq; urens herbas ſiccauerit omnem
Menſibus humorem, culmisq; armarit ariſtas:
Ordea tum, paleaq; leues præbere memento.
Puluere quin etiam puras ſecernere fruges
Cura ſit, atq; toros manibus percurrere equorum,
Gaudeat ut plauſu ſonipes, lætumq; relaxet
Corpus, & altores rapiat per uiſcera ſuccos.
Id curent famuli, comitumq; animoſa iuuentus.
Nec non & caſſes ijdem uenatibus aptos,
Atq; plagas, longoq; meantia retia tractu
Addiſcant raris ſemper contexere nodis,
Et ſeruare modum maculis, linoq; tenaci
Linea: quin etiam magnos circundare ſaltus
Quæ poßit, uolucresq; metu concludere prædas,
Digerat innexas non una ex alite pinnas:
Nanq; urſos, magnosq; ſues, ceruosq; fugaces,
Et uulpes, acresq; lupos, ceu fulgura cœli,
Terrificant, liniq; uetant tranſcendere ſeptum.
Has igitur uario ſemper fucare ueneno
Cura tibi, niueisq; alios miſcere colores,

A lternoſq; metus, ſubtegmina tempore longo,
D ant tibi pinnarum terrentia milia uultur.
D at Libye magnarum auium fœcunda creatrix:
D atq; grues, cycniq; ſenes, & candidus anſer:
D ant, quæ fluminibus, craſſiſq; paludibus errant,
P ellitoſq; pedes ſtagnanti gurgite tingunt.
H inc mage Puniceas natiuo inuriere ſumes.
N anq; illic ſine fine greges florentibus alis
I nuenies auium, ſuauiq; rubeſcere luto,
E t ſparſos paſſim tergo uenare colores.
H is ita diſpoſitis, Hyemis ſub tempus aquoſæ
I ncipe ueloces catulos immittere pratis,
I ncipe cornipedes latos agitare per agros:
V enemur, dum manè nouum, dum mollia prata
N octurnis calcata feris ueſtigia ſeruant.

M. AVRELII OLYM. PII NEMESIANI, POETAE Carthaginienſis ecloga prima.

Interlocutores,

TIMETAS, & TITYRVS.

Dum fiſcella tibi fluuiali Tityre iunco
Texitur, & raucis reſonant tua rura cicadis:
Incipe, ſi quod habes gracili ſub arundine carmen
Compoſitum. nam te calamos inflare labello
Pan docuit: uerſuq; bonus tibi fauit Apollo.
Incipe, dum ſalices hœdi, dum gramina uaccæ
Detondent: uiridiq; gregem permittere campo,
Et ros, & primi ſuadet clementia ſolis.
TIT. *Hos annos, canamq; meam, mihi chare, ſenectam*
Tu iuuenis, charuſq; deis in carmina cogis?
Viximus, & calamis uerſus cantauimus olim,
Dum ſecura hilares ætas ludebat amores.
Nunc album caput: & ueneres tepuere ſub annis
Iam mea ruricolæ dependet fiſtula Fauno.
Te nunc rura ſonant. nuper nam carmine uictor
Riſiſti calamos, & diſſona flamina Mopſi
Iudice me. mecum ſenior Melibœus utrumq;
Audierat, laudesq; tuas ſublimè ferebat.
Quem nunc emeritæ pernenſum tempora uitæ
Secreti pars orbis habet, mundusq; piorum.
Quare agè, ſiqua tibi Melibœi gratia uiuit,
Dicat honoratos prædulcis tibia manes.

TIM. Et parere decet iuſsis:& grata iubentur.
N anq; fuit dignus ſenior, quem carmine Phœbus,
P an calamis, fidibusq; Linus, modulatibus Orpheus
C oncinerent: atq; acta uiri, laudesq; ſonarent.
S ed quia tu noſtræ muſam depoſcis auenæ:
A ccipe, quæ ſuper hæc cerafus, quā cernis ad amnē,
C ontinet, inciſo ſeruans mea carmina libro.
TIT. Dic age: ſed, nobis ne uento garrula pinus
O bſtrepat, has ulmos potius, fagos'ue petamus.
TIM. Hic cantare libet. uirideis nam ſuggerit herbas
M ollis ager: lateq; tacet nemus omne. quieti,
A ſpice, ut ecce procul decerpant gramina tauri.
Omniparens æther, & rerum cauſa liquores,
C orporis & genitrix tellus, uitalis & aër,
A ccipite hos calamos: atq; hæc noſtro Meliboeo
M ittite: ſi ſentire datur poſt fata quietis.
N am ſi ſublimes animæ cœleſtia templa,
S ydereasq; colunt ſedes, mundoq; fruuntur:
T u noſtros aduerte modos; quos ipſe benigno
P ectore fouiſti, quos tu Meliboee probaſti.
L onga tibi, cunctisq; diu ſpectata ſenectus,
F elicesq; anni, noſtriq; nouiſsimus æui
C irculus, innocuæ clauſerunt tempora uitæ.
N ec minus hinc nobis gemitus, lachrymæq; fuere,
Q uàm ſi florenteis mors inuida pelleret annos.
H æc tenuit tales communis cauſa querelas.
H eu Meliboee iaces letali frigore ſegnis,
L ege hominum, cœlo dignus, canente ſenecta,
C oncilioq; deûm. plenum tibi ponderis æqui

Pectus

P ectus erat.tu ruricolûm dicernere liteis
A ſſueras,uarias patiens mulcendo querelas.
S ub te ruris amor,ſub te reuerentia iuſti
F loruit: ambiguos ſignauit terminus agros.
B landa tibi uultus grauitas,& mite ſerena
F ronte ſupercilium,ſed pectus mitius ore.
T u calamos aptare labris,coniungere cera
O ratus, duras docuiſti fallere curas:
N ec ſegnem paſſus nobis marcere iuuentam.
S æpe dabas meritæ non uilia præmia muſæ.
S æpe etiam ſenior,ne nos cantare pigeret,
L ætus Phœbea dixiſti carmen auena.
F elix ò Melibœe uale. tibi frondis odoræ
Munera dat,lauros carpens ruralis Apollo.
D ant Fauni, quod quiſq; ualet,de uite racemos,
D e campo culmos,omniq; ex arbore fruges.
D at grandæua Pales ſpumantia cymbia lacte.
Mella ferunt Nymphæ.pictas dat Flora coronas.
Manibus hic ſupremus honos. dant carmina Muſæ:
C armina dant Muſæ.nos te modulamur auena.
S yluestris nunc te platanus Melibœe ſuſurrat.
T e pinus reboat. te quicquid carminis Echo.
R eſpondent ſyluæ.te noſtra armenta ſequuntur.
N anq; prius ſiccis phocæ naſcentur in aruis:
V eſtitusq; freto uiuet leo: dulcia mella
S udabunt taxi: confuſis legibus anni,
M eſſem triſtis Hyems,Aeſtas tractabit oliuas:
A ntè dabit flores Autumnus: Ver dabit uuas:
Q uàm taceat Melibœe tuas mea fiſtula laudes.

TIT. *Perge puer:cœptum tibi iam ne deſere carmen.*
Nam ſic dulce ſonas,ut te placatus Apollo
Prouehat,& fœlix dominam perducat ad urbem.
Nanq; hic in ſyluis præſens tibi fama benignum
Strauit iter,rumpens liuoris nubila plena.
Sed iam ſol demittit equos de culmine mundi,
Flumineos ſuadens gregibus præbere liquores.

AECLOGA II.

Interlocutores

ASTACVS, & ALCON.

FOrmoſam Donacen puer Aſtacus,& puer Alcon
Ardebant:rudibusq; annis incenſus uterq;,
In Donaces uenerem furiata mente ruebant.
Hanc,cum uicini flores in uallibus horti
Carperet,& molli gremium compleret acantho,
Inuaſere ſimul: uenerisq; immitis uterq;
Tum primùm dulci carpebant gaudia furto.
Hinc amor,& pueris iam non puerilia uota.
Queis anni ter quinq; Hyemes,& cura iuuentæ.
Sed poſtquàm Donacen duri clauſere parentes,
Et non tam tenui filo de uoce ſonarent,
Sollicitumq; foret linguis onus,improba ceruix,
Suffuſusq; rubor crebro,uenæq; tumentes:
Tum uerò ardentes flammati pectoris æſtus
Carminibus,dulciq; parant releuare querela.
Ambo æuo,cantuq; pares,nec diſpare forma:
Ambo genis leues,intonſis crinibus ambo.

Atq;

Atq; ſub hac platano mœſti ſolatia caſus
Alternanti Idas calamis, & uerſibus Alcon.
ID. *Quæ colitis ſyluas Dryades, quæq; antra Napeæ,*
Et quæ marmoreo pede Naiades uda ſecatis
Littora, purpureosq; alitis per gramina flores,
Dicite quo prato Donacen, qua fortè ſub umbra
Inueniam, roſeis ſtringentem lilia palmis:
Nam mihi iam trini perierunt ordine ſoles,
Ex quo conſueto Donacen expecto ſub antro.
Intereà tanquam noſtri ſolamen amoris
Hoc foret, aut poſſet rabidos medicare furores,
Nulla meæ trinis tetigerunt gramina uaccæ
Luciferis, nulloq; biberunt amne liquores:
Siccaq; fœtarum lambentes ubera matrum,
Stant uituli, & teneris mugitibus aëra complent.
Ipſe ego nec molli iunco, nec uimine lento
Perfeci calathos cogendi lactis in uſus.
Quid tibi, quæ noſti, referam? ſcis mille iuuencas
Eſſe mihi: noſti nunquàm mea mulctra uacare.
Idas ille ego ſum Donace, cui ſæpe dediſti
Oſcula, nec medios dubitaſti rumpere cantus,
Atq; inter calamos errantia labra petiſti.
Eheu nulla meæ te tangit cura ſalutis.
Pallidior buxo, uiolæq; ſimillimus erro.
Omneis ecce cibos, & noſtri pocula Bacchi
Horreo: nec placido memini concedere ſomno.
Te ſine, uæ miſero mihi, lilia nigra uidentur,
Pallentesq; roſæ, nec dulce rubens hyacinthus,
Nullos nec myrtus, nec laurus ſpirat odores.

At tu ſi uenias, & candida lilia fient,
Purpureæq; roſæ, tum dulce rubens hyacinthus.
Tum mihi cum myrto laurus ſpirabit odores.
Nam dum Pallas amet turgenteis ſanguine baccas,
Dum Bacchus uiteis, deus & ſata poma Priapus,
Paſcua læta Pales, Idas te diliget unam.
Hæc Idas calamis. tu, quæ reſponderit Alcon,
Verſu Phœbe refer: ſunt aurea carmina Phœbo.
ALC. *O montana Pales, ò paſtoralis Apollo,*
Et nemorum Syluane potens, & noſtra Dione,
Quæ iuga celſa tenes Erycis, cui cura, iugaleis
Concubitus hominum totis connectere ſeclis:
Quid merui? cur me Donace formoſa reliquit?
Munera nanq; dedi, noſter quæ non dedit Idas,
Vocalem longos quæ ducit Aëdona cantus:
Quæ, licet interdum contexto uimine clauſa,
Cùm paruæ patuere fores, ceu libera ferri
Nouit, & agreſteis inter uolitare uolucres:
Scit rurſus remeare domum, tectumq; ſubire
Viminis, & caueam totis præponere ſyluis.
Prætereà tenerum leporem, geminasq; palumbes
Nuper, quæ potui ſyluarum præmia miſi:
Et poſt hæc Donace noſtros contemnis amores?
Forſitan indignum ducis, quòd ruſticus Alcon
Te cupiam, qui manè boues in paſcua ducam:
Dij pecorum pauere greges, formoſus Apollo,
Pan doctus, Fauni uates, & pulcher Adonis.
Quin etiam fontis ſpeculo me manè notaui,
Nondum purpureos Phœbus cùm tolleret orbeis,

Nec

Nec tremulum liquidis ſplenderet lumine in undis.
Quod uidi, nulla tegimur lanugine malas.
Paſcimus & crinem. noſtro formoſior Ida
Dicor: & hoc ipſum mihi tu narrare ſolebas,
Purpureas laudando genas, & lactea colla,
Atq; hilares oculos, & formam puberis æui.
Nec ſumus indocti calamis: cantamus auena,
Qua diui cecinere prius: qua dulce locutus
Tityrus, è ſyluis dominam peruenit ad urbem.
Nos quoq; te propter Donace, cantabimus urbi:
Si modò coniferas inter uiburna cupreſſos,
Atq; inter pinos corylum frondeſcere fas eſt.
Sic pueri Donacen toto ſub ſole canebant:
Frigidus è ſyluis donec deſcendere ſuaſit
Heſperus, & ſtabulis paſtos inducere tauros.

AECLOGA III.

PAN.

Nyctilos, atq; Mycon, nec non & pulcher Amintas
Torrentem patula uitabant ilice ſolem:
Cùm Pan uenatu feſſus recubare ſub ulmo
Cœperat, & ſomno laſſatus, ſumere uires:
Quem ſuper & tereti pendebat fiſtula ramo.
Hanc pueri (tanquam prædam pro carmine poſſent
Sumere: fásq; eſſet calamos tractare deorum)
Inuadunt furto. ſed nec reſonare canorum
Fiſtula, quem fuerat: nec uult contexere carmen:
Sed pro carminibus male ſibila diſſona reddit.

Tum Pan excuſſus ſonitu ſtridentis auenæ,
Iamq; uidens: pueri, ſi carmina poſcitis, inquit,
Ipſe canam: nulli fas eſt inflare cicutas,
Quas ego Mænalijs cera coniungo ſub antris.
Iamq; ego Bacche tuos ortus, & ſemina uitis
Ordine detexam. debemus carmina Baccho.
Hæc fatus, cœpit calamis ſic montiuagus Pan.
Te cano, qui grauidis ederata fronte corymbis
Vitea ſerta plicas: qui quando palmite tigres
Ducis, odorato perfuſus colla capillo:
Vera Iouis proles. iam tunc poſt ſydera cœli
Sola Iouem Semele uidit Iouis ora profeſſum.
Hunc pater omnipotens, uenturi prouidus æui,
Protulit, & iuſto produxit tempore partus.
Vos etiam & Nyſæ uiridi nutriſtis in antro
Hunc Nymphæ, Fauniq; ſenes, Satyriq; procaces.
Quin & Silenus paruum ueneratus alumnum
Aut gremio fouet, aut reſupinis ſuſtinet ulnis:
Et uocat ad riſum digito, motuq; quietem
Allicit: aut tremulis quaſſat crepitacula palmis.
Cui deus arridens, horrenteis pectore ſetas
Vellicat: aut digitis aures aſtringit acutas,
Applauditue manu mutilum caput, aut leue mentum,
Et ſummas tenero collidit pollice nareis.
Intereà pueri floreſcit pube iuuenta:
Flauaq; maturo tumuerunt tempora cornu.
Tum primùm lenes oſtendit pampinus uuas,
Mirantur Satyri frondes, & dona Lyæi.
Tum deus, ò Satyri maturos carpite fructus,

Dixit: & ignotos pueri calcate racemos.
Vix hæc ediderat: decerpunt uitibus uuas,
Et portant calathis: celeriq; illudere planta
Concaua ſaxa ſuper properant. uindemia feruet
Collibus in ſummis: crebro pede rumpitur uua:
Nudaq; purpureo ſparguntur pectora muſto.
Tum Satyri laſciua cohors ſibi pocula quiſq;
Obuia corripuit. quod fors dedit, hoc capit uſus.
Cantharon hic retinet: cornu bibit alter adunco:
Concauat ille manus, palmaſq; in pocula uertit:
Pronus at ille lacu bibit, & crepitantibus haurit
Muſta labris: alius uocalia cymbia mergit:
Atq; alius latices preſſis reſupinus ab uuis
Excipit. at potis ſaliens liquor ore reſultat
Spumeus, inq; humeros, & pectora diffluit humor.
Omnia ludus habet. cantuſq;, choroſq; licenteis,
Et uenerem iam uina mouent. raptantur amantes
Concubitu Satyri fugienteis iungere Nymphas:
Iam iamq; elapſas hic crine, hic ueſte retentat.
Tum primus roſeo Silenus cymbia muſto
Plena ſenex auidè non æquis uiribus hauſit.
Ex illo uenas inflatus nectare dulci
Heſternoq; grauis ſemper ridetur Iaccho.
Quin etiam deus ille, deus Ioue natus ab ipſo,
Et plantis uuas premit, & de utibus haſtas
Ingerit, & lynci præbet cratera bibenti.
Hæc Pan Mænalia pueros in ualle docebat:
Sparſas donec oueis campo conducere in unum
Nox iubet, uberibus ſuadens ſiccare fluorem

Lactis

Lactis, & in niueas aſtrictum cogere glebas.

AECLOGA IIII.

Interlocutores

MOPSVS, & LYCIDAS.

Populea Lycidas, necnon & Mopſus in umbra
Paſtores, calamis, ac uerſu doctus uterq;,
Nec triuiale ſonans, proprios cantabat amores.
Nam Mopſo Meroë, Lycidæ crinitus Iolas
Ignis erat: pariliſq; furor de diſpare ſexu
Cogebat trepidos totis diſcurrere ſyluis:
Inq; uicem dulces cantu dixere querelas.
Hos puer, ac Meroë multum luſere furenteis:
Dum modò condictas uitant in uallibus ulmos,
Nunc fagos placitas fugiunt, promiſſaq; fallunt
Antra, nec eſt animus ſolitos alludere fonteis.
Tum tandem feſſi, quos luſus ederat ignis,
Sic ſua deſertis nudarunt uulnera ſyluis,
Inq; uicem dulces cantu dixere querelas.
MOP. Immitis Meroë, rapidiſq; fugacior Euris,
Cur noſtros calamos, & paſtoralia uitas
Carmina? quem'ue fugis? quæ me tibi gloria uicto?
Quid uultu mentem premis: ac ſpem fronte ſerenans,
Tandem dura negas? non poſſum nolle negantem.
Cantet, amat quod quiſq;: leuant & carmina curas.
LYC. Reſpice me tandem puer ò crudelis Iola.
Non hoc ſemper eris. perdunt & gramina flores:
Perdit ſpina roſas: nec ſemper lilia candent:

Nec

Nec longum tenet uua comas, nec populus umbras.
Donum forma breue eſt, nec ſe tibi commodat annis.
Cantet, amat quod quiſq;: leuant & carmina curas.
MOP. Cerua marem ſequitur, taurum formoſa iuuēca:
Et uenerem ſenſere lupæ, ſenſere leænæ,
Et, genus aëreum, uolucres, & ſquammea turba,
Et montes, ſyluæq;: ſuos habet arbor amores:
Tu tamen una fugis: miſerum tu perdis amantem.
Cantet, amat quod quiſq;: leuant & carmina curas.
LYC. Omnia tēpus alit, tēpus rapit. uſus in arcto eſt.
Ver erat: & uitulos uidi ſub matribus iſtos,
Qui nunc pro niuea coiere in cornua uacca.
Et tibi iam tumidæ nares, iam fortia colla:
Iam tibi bis denis numerantur meſsibus anni.
Cantet, amat quod quiſq;: leuant & carmina curas.
MOP. Huc Meroë formoſa ueni. uocat æſtus in umbrā.
Iam pecudes ſubiere nemus: non ulla canoro
Gutture cantat auis: torto non ſquammea tractu
Signat humum ſerpens: ſolus cano. me ſonat omnis
Sylua: nec æſtiuis cantu concedo cicadis.
Cantet, amat quod quiſq;: leuant & carmina curas.
LYC. Tu quoq; ſæue puer, niueum ne perde colorem
Sole ſub hoc: ſolet hic lucentes urere malas.
Hic agè pampinea mecum requieſce ſub umbra.
Hic tibi lene fluens fons murmurat: hic & ab ulmis
Purpureæ fœtis dependent uitibus uuæ.
Cantet, amat quod quiſq;: leuant & carmina curas.
MOP. Qui tulerit Meroës faſtidia longa ſuperbæ:
Sithonias feret ille niues, Libycoſq; calores:

Nerines

Nerines potabit aquas: taxiq́; nocentis
Non metuet ſuccos: Sardorum gramina uincet:
Et ſua marmoricos coget iuga ferre leones.
Cantet, amat quod quiſq;: leuant & carmina curas.
LYC. *Quiſquis amat pueros, ferro præcordia duret:*
Nil properet, diſcatq́; diu patienter amare,
Prudentesq; animos teneris non ſpernat in annis.
Perferat & faſtus: ſic olim gaudia ſumet:
Si modò ſollicitos aliquis deus audit amantes.
Cantet, amat quod quiſq;: leuant & carmina curas.
MOP. *Quid prodeſt, quòd me pagani mater Amyntæ*
Ter uittis, ter fronde ſacra, ter ture uaporo
Luſtrauit, cineresq́; auerſa effudit in amnem,
Incendens uiuo crepitantes ſulfure lauros,
Cum ſic in Meroën totis miſer ignibus arſi.
Cantet, amat quod quiſq;: leuant & carmina curas.
LYC. *Hæc eadem, nobis quæ uerſicoloria fila*
Et mille ignotas Mychdale circuntulit artes,
Cantauit, quod Luna timet, quo rumpitur anguis,
Quo currunt ſcopuli, migrant ſata, uellitur arbos.
Plus tamen ecce meus, plus eſt formoſus Iolas.
Cantat, amat quod quiſq;: leuant & carmina curas.

DE AVRELIO OLYMPIO NEMESIANO EX PETRO CRINITO.

Aurelius Olympius Nemeſianus Afer genere, patria Carthaginienſis fuit: quod antiquiores codices teſtantur. per ea tempora, in urbe floruit, quibus Cæſar

Numerianus

Numerianus & Dioclitianus imperarunt. Quantum præſtiterit in condendis poëmatis, relatum eſt à Flauio Vopiſco: qui hunc ipſum Nemeſianum nobiliſſimum fuiſſe poëtam refert, omnibusq́; colonis atque urbibus magnopere illuſtratum. Calphurnius Siculus (de quo ſuprà ſcripſimus) arctiſſima beneuolentia proſecutus eſt Nemeſianum: eiq́; dicauit ſuum carmen Bucolicum, ueluti monumentum propriæ diligentiæ, atque optimæ uoluntatis. Leguntur adhuc eiuſdem Nemeſiani eclogæ: quibus manifeſtò apparet, eum meritò commendari inter præcipuos atque optimos poëtas ſui temporis. quocirca uerìſimile eſt, à Numeriano Imp. in maximo pretio habitum: qui & eloquentia, & abſoluendis poëmatis excelluit. Idem Nemeſianus alia plura compoſuit. nam κυνηγετικὰ, ναυτικὰ, & ἁλιευτικὰ ſcripſit. Ioannes Boccatius, uir, ut illa tempora tulerunt, haud omnino indoctus, citat Nemeſiani poëtæ uerſiculos. Hæc ſunt, quæ legimus apud ueteres autores de Nemeſiano.

De eodem Flauius Vopiſcus Syracuſius meminit: qui de Numeriano loquens, Verſu autem, inquit, talis fuiſſe prædicatur, ut omneis poëtas ſui temporis uicerit. Nam & cum Olympio Nemeſiano contendit, qui ἁλιευτικὰ, κυνηγετικὰ, & ναυτικὰ ſcripſit, quiq́; omnibus colonijs illuſtratus emicuit: & Aurelium Apollinarem iamborum ſcriptorem, qui patris eius geſta in literas retulit, iiſdem, quæ recitauerat, editis, ueluti radio Solis obtexit.

Floruit Carini temporibus: ut ex ipſius carminibus eſt colligere.

DE T. CALPHVR-
NIO.

T. *Calphurnius Siculus, ut inſcriptiones ueterum co-
dicũ probant, inter Bucolici carminis poëtas refertur. huic
poſt Maronẽ facilè primas in eo genere tribuas. Dioclitia
no Cæſare, & Conſtantijs principibus floruit: id quod ex
Flauij Vopiſci commentarijs apparet. quo autore Calph.
ad Nemeſianum ſuum opus miſerit. Ridendi ſunt qui in
Auguſti principis ætatem hũc referũt: quaſi nõ Numeria-
num Carini F. ſed Auguſtum illis uerſibus ſignificarit:*

Aurea ſecura cum pace renaſcitur ætas.

& quæ ſub Orniti ſequuntur perſona.

T. CALPHVRNII SICVLI BVCOLIcon Carmen ad Nemeſianum Carthaginienſem.

ECLOGA PRIMA.

Interlocutores
ORNITVS, & CORYDON.

OR. NONDVM Solis equos decliuis mitigat æſtas:
Quamuis & madidis incũbant præla racemis,
Et ſpument rauco feruentia muſta ſuſurro.
CO. Cernis, ut ecce, pater quas tradidit Ornite, uaccæ
Molle ſub hirſuta latus explicuere geniſta?
Nos quoq; uicinis cur non ſuccedimus umbris?
Torrida cur ſolo defendimus ora galero?
OR. Hoc potius frater Corydon nemus, iſta petamus
Antra patris Fauni: graciles ubi pinea denſat
Sylua comas, rapidoq; caput leuat obuia Soli:
Bullantes ubi fagus aquas radice ſub ipſa
Protegit, & ramis errantibus implicat umbras.
CO. Quò me cunq; uocas, ſequor Ornite: nã mea Leuce
Dum negat amplexus nocturnaq; gaudia nobis,
Peruia cornigeri fecit ſacraria Fauni.
OR. Prome igitur calamos, & ſi qua recondita ſeruas.

Nec tibi defuerit mea fiſtula: quam mihi nuper
Matura docilis compegit harundine Lygdon.
Et iam captatæ pariter ſucceßimus umbræ.
Sed quænam ſacra deſcripta eſt pagina fago?
Quam modò neſcio quis properanti falce notauit.
CO. *Aſpicis ut uirides etiam nunc littera rimas*
Seruet? & arenti nondum ſe laxet hiatu?
Ornite fer propius tua lumina. tu potes alto
Cortice deſcriptos citius percurrere uerſus.
Nam tibi longa ſatis pater internodia largus,
Procerumq́; dedit mater non inuida corpus.
OR. *Non paſtor, non hoc triuiali more uiator,*
Sed deus ipſe canit. nihil armentale reſultat:
Non montana ſacros diſtinguunt iubila uerſus.
CO. *Mira refers. ſed rumpe moras, oculoq́; ſequaci*
Quàm primùm nobis diuinum perlege carmen.
OR. *Qui iuga, qui ſyluas tueor ſatus æthere* Faunus
Hæc populis uentura cano. iuuat arbore ſacra
Læta patefactis incidere carmina fagis.
Vos ò præcipuè nemorum gaudete coloni,
Vos populi gaudete mei. licet omne uagetur
Securo cuſtode pecus, nocturnaq́; paſtor
Claudere fraxinea nolit præſepia crate:
Non tamen inſidias prædator ouilibus ullas
Afferet, aut laxis abiget iumenta capiſtris.
Aurea ſecura cum pace renaſcitur ætas:
Et redit ad terras tandem ſquallore ſituq́;
Alma Themis *poſito: iuuenemq́; beata ſequuntur*
Secula: maternis cauſam qui luſit Iulis.

D *um populos deus ipſe reget, dabit impia iunctas*
P *oſt tergum* Bellona *manus, ſpoliatáq; telis*
I *n ſua ueſanos torquebit uiſcera morſus:*
E *t, modò quæ toto ciuilia diſtulit orbe,*
S *ecum bella geret. nullos iam* Roma Philippos
D *eflebit, nullos ducet captiua triumphos.*
O *mnia tartareo ſubigentur carcere bella,*
I *mmergentq́; caput tenebris, lucemq́; timebunt.*
C *andida pax aderit, nec ſolùm candida uultu,*
Q *ualis ſæpe fuit, quæ libera marte profuſo,*
Q *uæ domito procul hoſte, tamen graſſantibus armis*
P *ublica diffudit tacito diſcordia ferro.*
O *mne procul uitium ſimulatæ cedere pacis*
I *uſſit, & inſanos clementia condidit enſes.*
N *ulla catenati feralis pompa ſenatus*
C *arnificum laſſabit opus: nec carcere pleno*
I *nfelix raros numerabit curia patres.*
P *lena quies aderit: quæ ſtricti neſcia ferri*
A *ltera Saturni reuocet Latialia regna,*
A *ltera regna* Numæ: *qui primus ouantia cæde*
A *gmina* Romuleis *& adhuc ardentia caſtris*
P *acis opus docuit, iuſſitq́; ſilentibus armis*
I *nter ſacra tubas, non inter bella ſonare.*
I *am nec adumbrati faciem mercatus honoris,*
N *ec uacuos tacitus faſces & inane tribunal*
A *ccipiet conſul: ſed legibus omne reductis*
I *us aderit, moremq́; fori, uultumq́; priorem*
R *eddet: & afflictum melior deus auferet æuum.*
E *xultet quæcunq;* Notum *gens ima iacentem,*

E rectumq; colit Boream, quæcunq; uel ortu
V el patet occaſu, medio'ue ſub ætherc ſeruit.
C ernitis, ut puro nox iam uigeſima cœlo
F ulgeat? ut placidum radianti luce cometen
P roferat? ut liquidum nutet ſine uulnere ſydus?
N unquid utrumq; polum, ſicut ſolet, igne cruento
S pargit? & ardenti ſcintillat ſanguine lampas?
A t quondam non talis erat, cum Cæſare rapto
I ndixit miſeris fatalia ciuibus arma:
S cilicet ipſe deus Romanæ pondera molis
F ortibus excipiet, ſic inconcuſſa lacertis,
V t neq; translati ſonitu fragor intonet orbis,
N ec prius ex meritis defunctos Roma penates
C enſeat occaſus, niſi cum reſpexerit ortus.
CO. Ornite, iandudum uelut ipſo numine plenus
M e quatit, & mixtus ſubit inter gaudia terror:
S ed bona fœcundi ueneremur numina Fauni.
OR. Carmina quæ nobis deus obtulit ipſe canenda,
D icamus, teretiq; ſonum modulemur auena.
F orſitan Auguſtas feret hæc Melibœus ad aures.

ECLOGA II.

Interlocutores

ASTHACVS, & IDAS.

INtactam Crocalen puer Aſthacus & puer Idas,
Idas lanigeri dominus gregis, Aſthacus horti,
D ilexere diu: formoſus uterq;, ſed impar
V oce ſonans. terras, hi, cum grauis ureret æſtas,

Ad gelidos fontes, & eaſdem fortè ſub ulmos
Conueniunt: dulciq; ſimul contendere cantu,
Pignoribuſq; parant. placet, hic ut uellera ſeptem,
Ille ſui uictus ne meſſem uendicet horti.
Et magnum certamen erat ſub iudice Thyrſi.
Affuit omne genus pecudum, genus omne ferarum,
Et quæcunq; uagis alitum ferit aëra pennis.
Conuenit umbroſa quicunq; ſub ilice lentas
Paſcit oues, Faunuſq; *pater,* Satyriq; *bicornes.*
Affuerunt ſicco Dryades *pede,* Naiades *udo,*
Et tenuere ſuos properantia flumina curſus.
Deſiſtunt tremulis incurrere frondibus Euri:
Altaq; per totos fecere ſilentia montes.
Omnia ceſſabant: neglectaq; paſcua tauri
Calcabant: illis etiam certantibus auſa eſt
Dædala nectareos apis intermittere flores.
Iamq; ſub umbroſa medius conſederat ulmo
Thyrſis, &, Ò *pueri me iudice pignora, dixit,*
Irrita ſint, moneo: ſatis hoc mercedis habeto,
Si laudem uictor, ſi fert opprobria uictus.
Et nunc, alternos magis ut diſtinguere cantus
Poſsitis, ter quiſq; manus iactate micantes.
Nec mora, diſcreuit digitus: prior incipit Idas.
ID. *Me Syluanus amat: dociles mihi donat auenas,*
Et mea frondenti circundat tempora tæda.
Ille etiam paruo hoc dixit mihi non leue carmen:
Iam leuis obliqua creſcit tibi fiſtula canna.
AS. *Et mihi* Flora *comas parienti gramine ſpargit:*
Et matura mihi Pomona *ſub arbore ludit.*

Accipe, dixerunt Nymphæ, puer, accipe fontem.
Nam potes irriguis mutare canalibus hortos.
ID. *Me docet ipſa Pales cultum gregis: ut niger albæ*
Terga maritus ouis naſcenti mutet in agna:
Quæ neq; diuerſi ſpeciem ſeruare parentis
Poſſit, & ambiguo teſtetur utrunq; calore.
AS. *Non minus arte mea mutabilis induit arbos*
Ignotas frondes, & non gentilia poma.
Ars mea nunc malo pyra temperat, & modò cogit
Inſita præcoquibus ſubrepere perſica prunis.
ID. *Me teneras ſalices iuuat, aut oleaſtra putare,*
Et gregibus portare, nouas ut carpere frondes
Condiſcant, primoq; recidere gramina morſu:
Ne depulſa uagos quærat fœtura parentes.
AS. *Et mihi cum fuluis radicibus arida tellus*
Panditur: irriguo perfunditur area fonte,
Et ſaciatur aqua, ſuccos ne fortè priores
Languida mutata quærant plantaria terra.
ID. *O' ſiquis Crocalen deus afferat: hunc ego terris,*
Hunc ego ſyderibus ſolum regnare fatebor.
Dicam nanq; nemus: dicamq; ſub arbore numen
Hoc erit. ite procul: ſacer eſt locus: ite prophani.
AS. *Vrimur in Crocalen, ſiquis mea uota deorum*
Audiat: huic ſimilis, uirides quà gemmeus undas
Fons agit & tremulo percurrit lilia riuo,
Inter pampineas ponetur faginus ulmos.
ID. *Ne contemne caſas, & paſtoralia tecta.*
Ruſticus eſt (fateor) ſed non eſt barbarus Idas.
Sæpe uaporato mihi ceſpite palpitat agnus:

Sæpe

Sæpe cadit feſtis deuecta Palilibus agna.
AS. Nos quoq; pomiferi laribus conſueuimus horti
Mittere primitias, & figere liba Priapo,
Rorantes fagos damus & liquentia mella:
Nec fore grata minus quàm ſi caper imbuat aras.
ID. Mille ſub uberibus balantes paſcimus agnas:
Totq́; Tarentinæ præſtant mihi uellera matres:
Per totum niueus premitur mihi caſeus annum.
Si uenies Crocale, totus mihi ſeruiet annus.
AS. Qui numerare uelit, quàm multa ſub arbore noſtra
Poma legam: citius tenues numerabit ariſtas.
Semper olus metimus: nec bruma, nec impedit æſtas.
Si uenies Crocale, totus tibi ſeruiet hortus.
ID. Quãuis ſiccus ager languentes excoquat herbas:
Sumo tamen calathos nutanti lacte coactos.
Vellera tunc dabimus, cum primùm tempus apricum
Surget, & à tepidis fiet tonſura Calendis.
AS. Et nos quos etiam prætorrida munerat æſtas
Mille renitenti dabimus tibi cortice chias,
Caſtaneaſq́; nuces totidem, cùm ſole nouembri
Maturis nucibus uirides rumpentur echini.
ID. Nũ, precor, informis uideor tibi? nũ grauis an num?
Decipiorq́; miſer, quoties molliſſima tango
Ora manu? primiq́; ſequor ueſtigia floris
Neſcius? & gracili digitos lanugine fallo?
AS. Fontibus in liquidis quoties me conſpicor eſſe,
Admiror toties. etenim ſic flore iuuentæ
Induimus uultus, ut in arbore ſæpe notaui
Cerea ſub tenui lucere cydonia lana.

ID. *Carmina poſcit amor:nec fiſtula cedit amori:*
S ed fugit ecce dies: reuocatq́; crepuſcula ueſper.
H inc tu Daphni greges, illinc agat Alpheſibœus.
AS. *Iam reſonant frondes: iam cantibus obſtrepit arbos.*
I procul ò Dorida, primumq́; reclude canalem:
E t ſine iandudum ſitientes irriget hortos.
V ix ea finierant: ſenior cùm talia Thyrſis:
E ſte pares, & ob hoc concordes uiuite. nam uos
E t decor, & cantus, & amor ſociauit, & ætas.

ECLOGA III.

Interlocutores

IOLAS, & LYCIDAS.

IO. *NVnquid in hac Lycida uidiſti fortè iuuencam*
Valle meam? ſolet illa tuis occurrere tauris.
E t iam penè duas, dum quæritur, eximit horas:
N ec tamen apparet. duris ego perdita ruſcis
I andudum & nullis dubitaui crura rubetis
S cindere: nec quicquam poſt tantum ſanguinis egi.
LY. *Non ſatis attendi (neq; enim uacat) uror Iola:*
V ror, & immodicè. Lycidam ingrata reliquit
P hyllis, amatq́; nouū poſt tot mea munera Mopſum.
IO. *Mobilior uentis ò fœmina. ſic tua Phyllis?*
Q uæ ſibi (nam memini) ſiquando ſolus abeſſes,
M ella etiam ſine te iurabat amara uideri?
LY. *Altius iſta querar, ſiquando uacabis Iola.*
H as pete nunc ſalices, & læuas flecte ſub ulmos:
N am cùm prata calent, illic requieſcere noſter

Taurus

T aurus amat, gelidaq; iacet ſpatiatus in umbra,
E t matutinas reuocat palearibus herbas.
IO. *Non equidem Lycida, quamuis contemptus, abibo.*
T ityre quas dixit, ſalices pete ſolus, & illinc,
S i tamen inuenies, deprenſam uerbere multo
H uc age. ſed fractum referas haſtile memento.
N unc agè dic Lycida, quæ uos tam magna tulere
I urgia? quis ueſtro deus interuenit amori?
LY. *Phyllide contentus (tu ſolus teſtis Iola es)*
C alyricen ſpreui, quamuis cum dote rogaret.
E n ſibi cum Mopſo calamos intexere ceræ
I ncipit: & puero comitata ſub ilice cantat.
H oc ego cùm uidi (fateor) ſic intimus arſi,
V t nihil ulterius tulerim. nam protinus ambas
D eduxi tunicas, & pectora nuda reſcidi.
A lcipen irata petit, dixitq;, relicto
I mprobe te Lycida Mopſum tua Phyllis amabit.
N unc penes Alcipen manet: ac ne fortè uagetur,
A h uereor. nec tam nobis ego Phyllida reddi
E xopto, quàm quòd Mopſo iurgetur anhelo.
IO. *A' te cœperunt tua iurgia: tu prior illi*
V inctas tende manus. decet indulgere puellæ,
V el cùm prima nocent. ſi quid mandare iuuabit,
S edulus iratæ contingam nuntius aures.
LY. *Iandudũ meditor, quo Phyllida carmine placem.*
F orſitan audito poterit miteſcere cantu.
E t ſolet illa meas ad ſydera ferre camœnas.
IO. *Dic agè. nam ceraſi tua cortice uerba notabo:*
E t deciſa feram rutilanti carmina libro.

LY. *Has tibi Phylli preces iam pallidus, hos tibi cantus*
Dat Lycidas, quos nocte miſer modulatur acerba,
Dum flet, & excuſſo diſpergit lumina ſomno.
Non ſic deſtructa macreſcit turdus oliua,
Non lepus, extremas legulus cum ſuſtulit uuas:
Vt Lycidas domina ſine Phyllide turbidus erro.
Te ſine uæ miſero mihi lilia nigra uidentur,
Nec ſapiunt fontes, & aceſcunt uina bibenti.
At ſi tu uenias, iam candida lilia fient,
Et ſapient fontes, & dulcia uina bibentur.
Ille ego ſum Lycidas, quo tu cantante ſolebas
Dicere felicem: cui dulcia ſæpe dediſti
Oſcula: nec medios dubitaſti rumpere cantus:
Atq; inter calamos errantia labra petiſti,
Ah dolor: & poſt hoc placuit tibi torrida Mopſi
Vox: & carmen inops, & acerbæ ſtridor auenæ.
Quem ſequeris? quem Phylli fugis? formoſior illo
Dicor: & hoc ipſum mihi tu narrare ſolebas.
Sum quoq; diuitior. certauerit ille tot hœdos
Paſcere, quot noſtri numerantur ueſpere tauri?
Quid tibi (quæ noſti) referam? ſcis optima Phylli
Quàm numeroſa meis ſiccetur buccula mulctris,
Et quàm multa ſuos ſuſpendat ad ubera natos.
Sed mihi nec gracili ſine te fiſcella ſalicto
Texitur: & nulla tremuere coagula lactis.
Quòd ſi dura times etiam nunc uerbera Phylli,
Tradimus ecce manus. licet illæ uimine torto
Scilicet & lenta poſt tergum uite domentur,
Vt mala nocturni religauit brachia Mopſi

Tityrus

Tityrus: & medio furem ſuſpendit ouili.
Accipe, ne dubita, meruit manus utraq; pœnas.
His tamen, his inquam manibus tibi ſæpe palumbes,
Sæpe etiam leporem decepta matre pauentem
Miſimus in gremio, per me tibi lilia prima
Contigerant, primæq; roſæ. uixdum bene florem
Deguſtabat apis, tu cingebare coronis.
Aurea ſed forſan mendax tibi munera iactat,
Qui metere occidua ferales nocte lupinos
Dicitur, & cocto pinſare legumine panem.
Qui ſibi tum felix, tum fortunatus habetur,
Vilia cùm ſubigit manualibus ordea ſaxis.
Quòd ſi turpis amor precibus (quod abominor) iſtis
Obſtiterit, laqueum miſerit nectemus ab illa
Ilice, quæ primum noſtros uiolauit amores.
Hîc tamen antè mala figentur in arbore uerſus.
  Credere paſtores leuibus nolite puellis.
Phyllida Mopſus amat. Lycidas habet ultima rerum.
Nunc agè, ſi quicquam miſeris ſuccurris, Iola
Perfer, & exora modulato Phyllida cantu.
Ipſe procul ſtabo uel acuta carice tectus,
Vel propius latitans uicina ſæpe ſub ara.
Ibimus: & ueniet, niſi me præſagia fallunt:
Nam bonus à dextro fecit mihi Tityrus omen:
Qui redit inuenta non irritus ecce iuuenca.

Ecloga

ECLOGA IIII.

Interlocutores

MELIBOEVS, CORYDON, & AMYNTAS.

ME. QVid tacitus Corydon, uultuq́; ſubinde minaci,
Quid'ue ſub hac platano, quam garrulus aſtrepit humor,
Inſiſta ſtatione ſedes? iuuat humida forſan
Ripa? leuatq́; diem uicini ſpiritus amnis?
CO. Carmina iandudum, non quæ nemorale reſultent,
Voluimus ô Melibœe, ſed hæc, quibus aurea poſsint
Secula cantari, quibus & deus ipſe canatur,
Qui populos urbemq́; regit, pacemq́; togatam.
ME. Dulce quidem reſonas: nec te diuerſus Apollo
Deſpicit ô iuuenis: ſed magnæ munera Romæ
Non ita cantari debent, ut ouile Menalcæ.
CO. Quicquid ineſt, ſylueſtre licet uideatur acutis
Auribus, & noſtro tantùm memorabile pago:
Dum mea ruſticitas ſi non ualet arte polita
Carminis: at certè ualeat pietate probari.
Rupe ſub hac eadem, quā proxima pinus obumbrat,
Hæc eadem nobis frater meditatus Amyntas:
Quem uicina meis natalibus admouet ætas.
ME. Iam puerum calamos & odoræ uincula ceræ
Iungere nunc cohibes, leuibus quem ſæpe cicutis
Ludere conantem uetuiſti fronte paterna?
Dicentem Corydon te non ſemel iſta notaui:
Frange puer calamos, & inanes deſere muſas,
Et potius glandes rubicundaq́; collige corna:
Duc ad mulctra greges, & lac uenale per urbem

Non

Non tacitus porta: quid enim tibi fiſtula reddet,
Quo tutere famem? certè mea carmina nemo
Præter ab his ſcopulis uentoſa remurmurat Echo.
CO. Hæc ego,confiteor,dixi Melibœe: ſed olim
Non eadem nobis ſunt tempora, non deus idem:
Spes magis arridet.certè,ne fraga ruboſq́;
Colligerem,uiridiq́; famem ſolarer hibiſco,
Tu facis: & tua nos alit indulgentia farre.
Tu noſtras miſeratus opes,docilemq́; iuuentam,
Hyberna prohibes ieiunia ſoluere fago.
Ecce nihil querulum per te Melibœe ſonamus:
Per te ſecura ſaturi recubamus in umbra,
Et fruimur ſyluis Amaryllidis,ultima nuper
Littora terrarūm,niſi tu Melibœe fuiſſes,
Vltima uiſuri,trucibusq́; obnoxia Mauris
Paſcua Geryonis:liquidis ubi curſibus ingens
Dicitur occiduas impellere Betys harenas.
Scilicet extremo nunc uilis in orbe iacerem,
Ah dolor:& pecudes inter conductus Hiberas,
Irrita ſeptena modularer ſibila canna:
Nec quiſquam noſtras inter dumenta camœnas
Reſpiceret:non ipſe daret mihi forſitan aurem
Ipſe deus uacuam,longeq́; ſonantia uota
Scilicet extremo non exaudiret in orbe.
Sed niſi fortè tuas melior ſonus aduocet aures,
Et noſtris aliena magis tibi carmina rident:
Vis aliena tua ſubigat uir pagina lima?
Nam tibi non ſolùm uenturos noſcere nimbos,
Agricolis qualemq́; ferat ſol aureus ortum,

Attribuere

Attribuere dei: ſed dulcia carmina ſæpe
Concinis, & modò te Baccheis Muſa corymbis
Munerat, & lauro modò pulcher obumbrat Apollo.
Quòd ſi tu faueas trepido mihi, forſitan illos
Experiar calamos, here quos mihi doctus Iolas
Donauit: dixitq́;, Truces hæc fiſtula tauros
Conciliat, noſtroq́; ſonat dulciſsima Fauno.
Tityrus hanc habuit, cecinit qui primus in iſtis
Montibus Hyblea modulabile carmen auena.
ME. *Magna petis Corydon, ſi Tityrus eſſe laboras.*
Ille fuit uates ſacer, & qui poſſet auena
Perſonuiſſe chelim. blandè cui ſæpe canenti
Alluſere feræ: cui ſubſtitit aduena quercus:
Quem modò cantantem rutilo ſpargebat acantho
Nais, & implicitos comebat pectine crines.
CO. *Eſt (fateor) Meliboee deus: ſed ſi mihi Phœbus*
Forſitan abnuerit: tu tantùm commodus audi.
Scimus enim quia te non aſpernetur Apollo.
Incipe: nam faueo. ſed proſpice ne tibi fortè
Tinnula tam fragili reſpiret fiſtula buxo.
MB. *Quæ reſonare ſolet, ſi quando laudat Alexis,*
Hoc potius calamos magis hoc ſectare canales
Per me qui dignas cecinerunt conſule ſyluas.
Incipe: nec dubita. uenit en & frater Amyntas.
Cantibus iſte tuis alterno ſuccinit ore.
Dicite: nec mora ſit: uicibusq́; reducite carmen.
Tuq́; prior Corydon, tu proximus ibis Amyntas.
CO. *Ab Ioue principium, ſi quis canit æthera, ſumat,*
Si quis Athlantiaci molitur pondus Olympi.

At qui nunc noſtras præſenti numine terras,
Perpetuamq; regit iuuenili robore pacem,
Lætus & Auguſto fœlix arrideat ore.
AM. Te quoq; facundo comitatus Apolline Cæſar
Reſpiciat,montes neu dedignetur adire,
Quos & Phœbus amat,quos Iuppiter ipſe tuetur:
In quibus Auguſtos uiſuris ſæpe triumphos
Laurus fructificat,uicinaq; naſcitur arbos.
CO. Ipſe polos etiam quo temperat igne geluq;
Iuppiter ipſe parens, quò tu iam proximus ipſe
Cæſar abis:poſito pauliſper flumine ſæpe
Creſsia rura petit:uiridiq; recliuus in antro,
Carmina Dicteis audit coretica ſyluis.
AM. Aſpicis,ut uirides audito Cæſare ſyluæ
Conticeant?memini quamuis urgente procella
Sic nemus immotis ſubitò requieſcere ramis.
Et dixi:deus hinc certè deus expulit Euros:
Nec mora,Pharſaliæ ſonuerunt ſibila cannæ.
CO. Aſpicis,ut teneros ſubitus uigor excitet agnos?
Vtq; ſuperfuſo magis ubera lacte grauentur?
Et nuper tonſis exudent uellera fœtis?
Hoc ego iam (memini) ſemel hac in ualle notaui.
Et ueniſſe Palem,pecoris dixiſſe magiſtros.
AM. Scilicet omnis eum tellus,gens omnis adorat:
Diligiturq; deis,quem ſic taciturna uerentur
Arbuta,cuius iners audito nomine tellus
Incaluit,floremq; dedit:cui ſylua uocato
Denſat odore comas:ſtupefacta regerminat arbos.
CO Illius ut primum ſenſerunt numina terræ,

Cœpit

C œpit & uberior,ſuccis fallentibus olim,
L uxuriare ſeges,tandemq́; legumina plenis
V ix reſonant ſiliquis: nec præfocata malignum
M eſſis habet lolium,nec inertibus albet auenis.
AM. Iam neq; damnatos metuit iactare ligones
F oſſor,& inuento,ſi ſors dedit,utitur auro.
N ec timet,ut nuper,dum iugera uerſet arator,
N e ſonet offenſo contraria uomere maſſa:
I amq; palàm preſſo magis ac magis inſtat aratro.
I lle dat,ut primas Cereri dare cultor ariſtas
P oſsit,& intacto Bromium perfundere uino:
V t nudus ruptas ſaliat calcator in uuas:
V t quoq; turba bono plaudat ſaginata magiſtro,
Q ui facit egregios ad peruia compita ludos.
I lle meis pacem dat montibus:ecce per illum
S eu cantare iuuat,ſeu ter pede læta ferire
G ramina:nonnullas licet & cantare choreas:
E t cantus uiridante licet mihi condere libro.
T urbida nec calamos exurdant claſsica noſtros:
N umine Cæſareo ſecurior ipſe Lyæo.
CO. Pan recolit ſyluas:& amena Faunus in umbra
S ecurus recubat:placidoq́; in fonte lauatur
N ais: & humanum non calcatura cruorem
P er iuga ſiccato uelox pede currit Oreas.
AM. Dij,precor,hũc iuuenem, quẽ uos(niſi fallor)ab ipſo
A ethere miſiſtis,poſt longa reducite uitæ
T empora,uel potius mortale reſoluite penſum:
E t date perpetuo cœleſtia fila metallo.
S it deus,& nolit penſare palatia cœlo.

CO. Tu quoq;,mutata ſeu Iuppiter ipſe figura
Cæſar ades,ſeu quis ſuperûm ſub imagine falſa
*Mortaliq́; lates: etenim hunc deprecor orbem,
Hos precor æternos populos rege: ſit tibi cœli
Vilis amor,cœptamq́; pater ne deſere terram.
ME. Ruſtica credebam nemorales carmina uobis
Conceſsiſſe deos,& obeſis auribus apta.
Verum quæ imparibus modò concinuiſtis auenis,
Tam liquidum, tam dulce canunt,ut non ego malim,
Quod Peligna ſolent examina,lambere nectar.
CO. Ò mihi quàm tenero decurrunt carmina uerſu.
Tum Melibœe ſonent,ſiquando in montibus iſtis
Dicar habere larem,ſiquando noſtra uidere
Paſcua contigerit.uellit nam ſæpius aurem
Inuida paupertas, & dixit uilia rura.
At tu,ſiqua modò non aſpernanda putabis,
Fer Melibœe deo mea carmina.nam tibi fas eſt
Sacra Palatini penetralia uiſere Phœbi.
Tum mihi talis eris,qualis qui dulce ſonantem
Tityron è ſyluis dominam deduxit in urbem,
Oſtenditq́; deos,& ſpreto dixit ouili,
Tityre rura prius, ſed pòſt cantabimus arma:
Reſpiciat noſtros utinam fortuna labores.
AM. Pulchrior & meritæ faueat deus ipſe iuuentæ.
Nos tamen intereà tenerum mactabimus hœdum,
Et pariter ſubitæ peragemus fercula cœnæ.
ME. Nunc ad flumen oues deducite.iam fremit æſtas:
Iam ſol contractas pedibus magis admouet umbras.

ECLOGA V.

MYCON, *pater:* & CANTHVS, *filius.*

Didaſcalica.

FOrtè Mycon ſenior, Canthusq́; Myconis alumnus
Torrentem patula uitabant arbore ſolem.
Tum iuueni ſenior præcepta daturus alumno,
Talia uerba refert tremulis titubantia labris.
MY. *Quas errare uides inter dumeta capellas,*
Canaq́; laſciuo concidere gramina morſu,
Canthe puer, quos ecce greges à monte remotos
Cernis in aprico decerpere gramina campo:
Hos tibi do ſenior iuueni pater: ipſe tuendos
Accipe: iam certè potes inſudare labori:
Iam pro me gnauam potes exercere iuuentam.
Aſpicis, ut nobis iampridem mille querelas
Afferat, & baculum premat inclinata ſenectus?
Sed qua lege regas & amantes luſtra capellas,
Et melius pratis errantes mollibus agnas,
Percipe. uere nouo cùm iam tinnire uolucres
Incipient, nidosq́; reuerſa lutabit hirundo:
Protinus hyberno pecus omne mouebis ouili,
Tunc etenim toto uernanti gramine ſylua
Pullat, & æſtiuas reparabilis inchoat umbras.
Tum florent ſyluæ: uiridisq́; renaſcitur annus.
Tum Venus, & calidi ſcintillat feruor amoris:
Laſciuumq́; pecus ſalientes accipit hircos.
Sed non antè greges in paſcua mittito clauſos,
Quàm fuerit placata Pales. tu ceſpite uiuo
Pone focum: Geniumq́; loci, Faunumq́;, Laremq́;

S alſo farre uoca.tepidos tunc hoſtia cultros
I mbuat: atq; etiam,dum uiuit,ouilia luſtra.
N ec mora:tunc campos ouibus,dumeta capellis
O rto ſole dabis,ſimul hunc accedere montem
C œperit,& primæ ſpatium tepeſceerit horæ:
A t ſi fortè uaces dum matutina relaxat
F rigora ſol,tumidis ſpument tibi mulctra papillis.
I mplebis quod meſſe fluat.rurſusq́; premetur
M anè quod occiduæ mulſura redegerit horæ:
P arce tamen fœtis: neu ſint compendia tanti,
D eſtruat ut niueos uenalis caſeus agnos.
N am tibi præcipuo fœtura colatur amore.
T e quoq; non pudeat,cùm ſerus ouilia uiſes,
S i qua iacebit ouis partu reſoluta recenti,
H anc humeris portare tuis,natosq́; parenti
F erre ſinu tremulos & nondum ſtare paratos.
N ec tu longinquas procul à præſepibus herbas,
N ec nimis admotæ ſectabere pabula ſyluæ,
D um peragit uernum Iouis inconſtantia tempus.
(Veris enim dubitanda fides) modò fronte ſerena
B landius arriſit: modò cum cal i gine nimbos
I ntulit,& miſeras torrentibus abſtulit agnas.
A t cùm longa dies ſitientes afferet æſtus,
N ec fuerit uariante deo mutabile cœlum:
I am ſyluis committe greges:iam longius herbas
Q uære:ſed ante diem pecus exeat. humida dulces
E fficit aura cibos,quoties fugientibus Euris
F rigida nocturno tanguntur paſcua rore,
E t matutinæ lucent in gramine guttæ.

Vt ſimul argutæ nemus increpuere cicadæ:
Ad fontem compelle greges:nec protinus herbas,
Vel campos permitte ſequi.ſine,protegat illos
Intereà ueteres quæ porrigit eſculus umbras.
Verùm ubi decliui iam nona tepeſcere ſole
Incipiet,ſeræq; uidebitur hora merendæ:
Rurſus paſce greges,& opacos deſere lucos.
Nec prius æſtiuo pecus includatur ouili,
Quàm leuibus nidis ſomnos captare uolucris
Cogitet,& tremuli tremebunda coagula lactis.
Succida iam tereti conſtringere uellera iunco
Cùm iam tempus erit,maternas demere lanas,
Hircorumq; iubas, & olentes cædere barbas:
Antè tamen ſecerne pecus:gregibusq; notatis,
Conſimiles include comas:ne longa minutis,
Mollia ne duris coëant,ne candida fuſcis.
Sed tibi cùm uacuas poſito uelamine coſtas
Denudabit ouis,circunſpice,ne ſit acuta
Forfice læſa cutis:tacitum'ne puſtula uirus
Texerit occulto ſub uulnere.quæ niſi ferro
Rumpitur,in miſerum fragili rubigine corpus
Corrodet ſanies,& putrida contrahet oſſa.
Prouidus (hoc moneo) uiuentia ſulfura tecum,
Et ſcyllæ caput,atq; intacta bitumina porta,
Vlceribus laturus opem,nec brutia deſit
Dura tibi, liquido picis ungere terga memento.
Si ſint raſa,linas. uiui quoq; pondera melle
Argenti coquito,lentumq; bitumen aheno,
Impreſſurus oui tua nomina.nam tibi lites

Afferet

A fferet ingentes lectus poſſeſſor in aruo.
T unc etiam, dum ſiccus ager, dum feruida tellus,
D um rimoſa palus, & multo torrida limo
A eſtuat, & fragiles nimius ſol puluerat herbas:
L urida conueniet ſuccendere galbana ſeptis,
E t tua ceruino luſtrare mapalia fumo.
O bfuit iſte malis odor anguibus, ipſe uidebis
S erpentum cecidiſſe minas: non ſtringere dentes
V lla poteſt uncos: ſed inani debilis ore
M arcet, & obtuſo iacet exarmata ueneno.
T unc agè uicinæ circunſpice tempora brumæ
Q ua ratione geras. aperit cùm uinea ſepes,
E t portat lectas ſecurus uinitor uuas:
I ncipe falce nemus, uiuasq; recidere frondes.
T unc opus eſt teneras ſummatim ſtringere uirgas.
T um debes ſeruare comas, dum permanet humor,
D um uiret, & tremulas non excutit Africus umbras.
A ſt ubi conueniet tepidis fœnilibus olim
P romere, cum pecudes extremus clauſerit annus:
S ic tibi nitendum eſt. labor hoc in tempore noſter
G nauaq; ſedulitas uenit & paſtoria uirtus.
N ec pigeat ramos ſiccis miſcere recentes,
E t ſuccos adhibere nouos. neu torrida nimbis
I nſtet hyems, nimioq; gelu, niuibusq; coactis:
I ncuruare uelis nemus, & conſtringere frondes,
T u tamen aut leues hederas, aut molle ſalictum
V alle premes gelida. ſitis eſt penſanda tuorum
C anthe gregum uiridante cibo. nihil aridus illis
I ngenti poſitus quamuis ſtrue proſit aceruus:

Virgea ſi deſint liquido turgentia ſucco:
Et quibus eſt aliquid plenæ uitale medullæ.
Præcipuè gelidum ſtipulis & fronde caduca
Sterne ſolum, ne fortè rigor penetrabile corpus
Vrat, & interno uaſtet pecuaria morbo.
Plura quidem monuiſſe uelim. nam plura ſuperſunt.
Sed iam ſerò dies cadit: & iam Sole fugato,
Frigidus æſtiuas impellit noctifer horas.

ECLOGA VI.

ASTILVS, LYCIDAS, & MNASYLLVS

AS. *SErus ades Lycida. modò Nyctilus & puer Alcon*
Certauere ſub his alterno carmine ramis,
Iudice me: ſed non ſine pignore. Nyctilus hœdos
Iuncta matre dedit: catulum dedit ille, leænæ
Iurauitq; genus. ſed ſuſtulit omnia uictor.
LY. *Nyctilon ut cantu rudis exuperauerit Alcon,*
Aſtile, credibile eſt ut uincat acantida cornix,
Vocalem ſuperet ſi dirus aëdona bubo.
AS. *Te patiar Crotale, qua nunc ego maceror una,*
Si magis aut docili calamorum Nyctilus arte,
Aut cantu magis eſt, quàm uultu, proximus illi.
LY. *Iam nunc decipior te iudice. pallidus alter*
Venit, & hirſuta ſpinoſior hiſtrice barba.
Candidus alter erat, leniq; decentior ouo,
Et ridens oculis, crinemq; ſimillimus auro:
Qui dici poſſet, ſi non cantaret, Apollo.
AS. *O Lycida, ſi quis tibi carminis uſus adeſſet,*

Tu

Tu quoq; laudatum poſſes Alcona probare.
LY. *Vis igitur, quoniam nec nobis improbe par es,*
Ipſe tuos iudex calamos committere noſtris?
Vis conferre manum, ueniat licet arbiter Alcon?
Vincere tu quenquam: uel te certamine quiſquam
Dignetur? qui uix ſtillantes arida uoces
Rumpis, & expellis mala ſingultantia uerba?
AS. *Fingas plura licet. nec enim potes improbe uerba*
Exprobrare mihi, ſicut tibi multa Lycotas.
Sed quid opus uana conſumere tempora lite?
Ecce uenit Mnaſyllus. erit (niſi fortè recuſes)
Arbiter. inſta nunc non credulus improbe uerbis.
LY. *Malueram, fateor, uel prædam nactus abire,*
Quàm tibi certanti partem committere uocis.
Nec tamen hoc impune feres. en aſpicis illum,
Candida qui medius cubat inter lilia, ceruum?
Quamuis hunc Petale mea diligat, accipe uictor.
Scit frenos, ſcit ferre iugum, ſequiturq; uocantem
Credulus: & menſæ non improba porrigit ora.
Aſpicis, ut fruticet latè caput? utq; ſub ipſis
Cornibus, & tereti lucent redimicula collo?
Aſpicis, ut niueo frons irretita capiſtro
Lucet? & à dorſo quæ totam circuit aluum,
Alternat uitreas lateralis cingula bullas?
Cornua ſubtiles ramoſaq; tempora molles
Implicuere roſæ, rutiloq; monilia torque
Extrema ceruice notant: ubi pendulus apri
Dens ſedet, & niuea diſtinguit pectora luna.
Hunc ego, qualemcunq; uides, in ualle paciſcor

Pendere: dum ſciat hic ſe non ſine pignore uinci.
LY. Terreri Mnaſylle ſuo me munere credit.
Aſpice, quàm timeam. genus eſt (ut ſcitis) equarum
Non iugale mihi: quarum de ſanguine ponam
Velocem Petaſon, qui gramina matre relicta
Nunc primùm teneris libauit dentibus. illi
Pes leuis, adductum latus, excelſiſsima ceruix:
Terga ſedent: micat acre caput: ſine pondere ceruix:
Et tornata breui ſubſtringitur ungula cornu,
Vngula qua uiridi ſic exultauit in aruo,
Tangeret ut fragiles, ſed non curuaret ariſtas.
Hunc dare, ſi uincar, ſylueſtria numina iuro.
MN. Et uacat, & ueſtros cantus audire iuuabit.
Iudice me ſanè contendite, ſi libet. iſtic
Protinus ecce torum fecere ſubi lice muſæ.
Sed ne uicini nobis ſonus obſtrepat amnis,
Gramina linquamus, ripamq; uolubilis undæ.
Nanq; ſub exeſo raucum mihi pumice lymphæ
Reſpondent: & obeſt arguti glarea riui.
AS. Si placet, antra magis, uicinaq; ſaxa petamus,
Saxa, quibus uiridis ſtillanti uellere muſcus
Dependet, ſcopuliſq; cauum ſinuantibus arcum
Imminet exeſa ueluti teſtudine concha.
MN. Venimus, & tacito ſonitum tutabimur antro.
Seu reſidere libet, dabit ecce ſedilia tophus:
Ponere ſeu cubitum, melior uiret herba lapillis.
Nunc mihi ſepoſita reddantur carmina lite.
Nam uicibus teneros malim cantetis amores,
Aſtile tu Petalen, Lycida tu Phyllida lauda.

LY.

LY. Tu modò (nos ipſi iam nunc Mnaſylle precamur)
A uribus excipias, quibus hunc & Acantida nuper
D iceris in ſylua iudex audiſſe Thalea.
AS. Non equidem poſſum,cùm prouocet iſte,tacere.
R umpor enim meritò nihil hic niſi iurgia quærit.
A udiat,aut dicat,quoniam cupit.hoc mihi certè
D ulce ſatis fuerit,Lycidam expectare trementem:
D um te ſtante palàm ſua carmina pallidus audit.
LY. Me puto uicinus Strymicon,me proximus Aegon
H os inter frutices tacitè riſere uolentem
O ſcula cum tenero ſimulare uirilia Mopſo.
AS. Fortior ò utinam nondum Mnaſyllus adeſſet:
E fficerem,ne te quiſquam tibi turpior eſſet.
MN. Quid ſiritis? quæ uos inſania tendere iuſsit,
S i uicibus certare placet?ſed non ego uobis
A rbiter.hoc alius poſsit diſcernere iudex.
E t uenit ecce Micon:uenit & uicinus Iolas.
L itibus hi ueſtris poterunt imponere finem.

ECLOGA VII.

Interlocutores
LYCOTAS, & CORYDON.

LY. Lentus ab urbe uenis Corydon.uigeſima certè
Nox fuit,ut noſtræ cupiunt te cernere ſyluæ,
E t tua mœrentes expectant iubila tauri.
CO. O' piger,ò duro iam durior axe Lycota,
Q ui ueteres fagos,noua quàm ſpectacula,mauis
C ernere,quæ patula iuuenis deus edit arena.

LY. *Mirabar, quæ cauſa foret tibi tanta morandi*
Cur tua ceſſaret taciturnis fiſtula ſyluis:
Et ſolus Stymicon caneret pallente corymbo.
Quem ſine te mœſti tenero donauimus hœdo.
Nam dum lentus abes, luſtrauit ouilia Thyrſis,
Ius ſit & arguta iuuenes certare cicuta.
CO. *Scilicet inuictus Stymicon & præmia diues*
Auferat: accepto non ſolùm gaudeat hœdo,
Verùm tota ferat quæ luſtrat ouilia Thyrſis:
Non tamen æquabit mea gaudia: nec mihi ſiquis
Omnia Lucanæ donet pecuaria ſyluæ,
Grata magis fuerint, quàm quæ ſpectamus in urbe.
LY. *Dic agè, dic Corydon: nec noſtras inuidus aures*
Deſpice. non aliter certè mihi dulce loquêre,
Quàm certare ſolent, quoties ad ſacra uocantur
Aut fœcunda Pales, aut paſtoralis Apollo.
CO. *Vidimus in cœlum trabibus ſpectacula textis*
Surgere Tarpeium propè deſpectantia culmen:
Immenſosq́; gradus: & diuos lene iacentes.
Venimus ad ſedes, ubi pulla ſordida ueſte
Inter fœmineas ſpectabat turba cathedras.
Nam quæcunq; patent ſub aperto libera cœlo,
Aut eques aut niuei loca denſauere Tribuni.
Qualiter hæc patulum contendit uallis in orbem,
Et ſinuata latus reſupinis undiq; ſyluis,
Inter continuas curuatur concaua montes:
Sic tibi planitiem curuæ ſinus ambit arenæ,
Et geminis medium ſe molibus alligat ouum.

Quid

Quid tibi nunc referam, quæ uix ſufficimus ipſi
Per partes ſpectare ſuas: ſic undiq; fulgor
Percußit. ſtabam defixus, & ore patenti:
Cunctaq; mirabar: necdum bona ſingula noram.
Tum mihi, Nunc, ſenior lateri qui fortè ſiniſtro
Iunctus erat, quid te ſtupefactum ruſtice, dixit,
Ad tantas miraris opes? qui neſcius auri
Sordida tecta caſas & ſola mapalia noſti.
En ego tam tremulus, tam uertice canus, & iſta
Factus in urbe ſenex, ſtupeo tamen. omnia certè
Vilia ſunt nobis quæcunq; prioribus annis
Vidimus: & ſordet quicquid ſpectauimus olim.
Balteus en gemmis, en illata porticus auro
Certatim radiant. necnon ubi finis arenæ
Proxima marmoreo peragit ſpectacula muro,
Sternitur adiunctis ebur admirabile truncis,
Et coit in rutilum, tereti qua lubricus axem
Impoſitos ſubita uertigine falleret ungues,
Excuteretq; feras. auro quoq; torta refulgent
Retia: quæ totis in arenam dentibus extant,
Dentibus æquatis: & erat (mihi crede Lycota,
Si qua fides) noſtro dens longior omnis aratro.
Ordine quid referam? uidi genus omne ferarum
Hic, niueos lepores, & non ſine cornibus apros.
Manticoram ſyluis etiam quibus editur Alcem
Vidimus, & tauros quibus aut ceruice leuata
Deformis ſcapulis torus eminet: aut quibus hirtæ
Iactantur per colla iubæ: quibus aſpera mento

Barba

B arba iacet,tremuliſq; rigent palearia ſetis.
N ec ſolùm nobis ſylueſtria cernere monſtra
C ontigit.æquoreos ego cum certantibus urſis
S pectaui uitulos,& equorum nomine dignum,
S ed deforme pecus,quod in illo naſcitur amni,
Q ui ſata riparum uenientibus irrigat undis.
A h trepidi quoties nos deſcendentis arenæ
V idimus in partes,ruptaq́; uoragine terræ
E merſiſſe feras:& eiſdem ſæpe latebris
A urea cum croceo creuerunt arbuta libro.
LY. O' felix Corydon,quem non tremebunda ſenectus
I mpedit. ò felix,quòd in hac tibi ſecula primos
I ndulgente deo dimittere contigit annos.
N unc tibi ſi propius uenerandum cernere numen
S ors dedit,& referens uultumq́; habitumq́; notaſti:
D ic agè dic Corydon, quæ ſit modò forma deorum.
CO. O' utinam nobis non ruſtica ueſtis ineſſet:
V idiſſem propius mea numina.ſed mihi ſordes
P ullaq́; paupertas,& adunco fibula morſu
O bfuerant.utcunq; tamen conſpeximus ipſum
L ongius.at niſi me decepit uiſus, in uno
E t Martis uultus,& Apollinis eſſe putaui.

ADRIANI

CARDINALIS S. CHRYSOGO
ni ad Aſcanium Cardinalem S. Viti,
Viceecancellarium uenatio.

EIA ſurgite:nunquid excitauit
Dudum rauciſono Diana cornu?
Actutum properate,iam parata eſt,
Et ſecum Aſcanius ſuus paratur.
Venatoribus hac die eſt eundum,
Quà Salaria proſpicit lacunas
Claras ſulfure Tyburis ſuperbi.
His dictis iuuenum ruunt manipli
De conclauibus omnibus frequentes.
Hic uenabula,cuſpides ahenas,
Aeratas,ualidasq́; fert bipennes:
Ille haſtilia,ferreas ſecures,
Cruda ſpicula Martis uniuerſi.
Deducunt alij canum phalanges.
Latrantes abeunt ſimul moloßi,
Mox indaginis unicæ ſagaces.
Tollunt retia rara muliones.
Procedit dea proſequente magna
Caterua,chlamydem recincta pictam
Ventilantibus aureis capillis:
Suras purpurei tegunt cothurni:
Aurata ex humero ſonat pharetra.
Iungit Aſcanius ſuas cohortes

Solertiſſimus

Solertiſsimus unus inter omnes.
Sublimes Libycis equis uehuntur.
Aurora intereà thorum relinquens
Quadrigis roſeis diem uehebat.
Ventum eſt ad iuga, deuioſq; ſaltus,
Conuallis quibus obſidetur ingens.
Præterlabitur hanc, ſecatq; riuus
Rauco murmure, leuibus ſalebris,
Limo ſordidus, hinc & inde ripas
Multa tectus arundine, & paluſtri
Iunco, nec procul albicat ſalictum
Dextra, qua uidet Herculis popellum.
Cliui ſylua latus tenet ſiniſtri.
Floret perpetuò, uiretq; iuxtà
Vaſta planicies feracis agri.
Vt ſignum Aſcanius dedit, repentè
Sortiti iuuenes uices laborum,
Seruat quiſq; ſui locum negoci.
Hi uallant aditus, nemuſq; cingunt,
Hi per inuia luſtra muſsitantes
Veſtigare feras docent catellos.
Extendunt alij plagas doloſas.
Diſponunt alij feros moloſſos.
Hic ſub ilice, & ille ſub uetuſta
Quercu ſternitur. hunc tegit ſupinum
Grauis iuniperi uirentis umbra,
Denſa ſub platano & comis opaca,
Quæ de colle leui tumore ſurgit.
Diua & Aſcanius ſimul recumbunt.

Omnes

O mnes ſolliciti uidere, quænam
E x tanto ueniat labore præda.
Ecce protinus horridus, feroxq́;
A per ſpumeus ore, dente frendens,
V oluens trux oculos modò huc, modò illuc,
D orſo horrentibus, hiſpidisq́; ſetis,
C alloſa cute caute duriore,
E xcitus canibus per antra fertur
P ræceps, uulnificis utrinq; roſtris,
S tipatus grege mordicùs petentum
A ures & latus omne lancinantum.
A ccurrit dea, nec globus ſinebat
Q uicquam præter apri uidere rictum.
D eprompſit pharetra illico ſagittam,
L unauitq́; genu potenter arcum,
E t iecit. uolat illa quà uideri
R ictus uix poterat, ſecansq́; hiatus
P er præcordia labitur. quis unquam
V ati crederet? ultimos receſſus
C audæ tranſabijt, ſolumq́; fixit.
P rocumbit quadrupes humi uolutus,
T endens ilia, calcibusq́; fruſtra
A lternis uacuas laceſſit auras.
F lumen ſanguinis undat ex barathro
V aſti gutturis, hiſpidaq́; cauda.
D um ſpectant ſtupidi, feræq́; magnos
A rtus, & grandia & aſpera extimeſcunt
O ſſa, & ingluuiem capacis alui:
V mbroſi nemoris fugatus antro

Ceruus

Ceruus, caſsibus expeditus ingens,
Celſis cornibus arduus ruebat,
Septus puluerea canum corona
Saltu tranſilit unico paludem,
Ripaq́; ulteriore adhuc ueretur
Vertens arboream ſubinde frontem,
Dum certant properi canes natare
Summis naribus & reflant hiantes,
Volans Aſcanius leui ueredo
Precatus Triuiæ perenne numen,
Inuadit iaculo, diuq́; librans
Iecit eminus. hæſit impeditum
Ferrum cornibus, ac ſolo reflexa
Nequicquam ante oculos pependit haſta.
Fremens Aſcanius rapit, rotatq́;
Enſem fulmineum, abſciditq́; ab armis
Cum ceruice caput. micat per herbam
Hîc corpus, caput hîc, rubet cruore
Interfuſa palus. ruunt repentè
Venantes querula procacitate,
Strataq́; obſtupuere mole cerui.
Ridens Delia, quid ſtupetis? inquit,
Noſter Aſcanius minora neſcit.
Clamor intereà tumultuantum
Circum retia uertit ora turbæ:
Captam terribilem hiſtricem fremebant,
Quæ roſtrum, atq; pedes plagis ligata
Spinis miſsilibus canes, uiroſq́;
Arcebat procul, & fugabat omnes.

Venator

Venator ſibi quiſq; conſulebat.
Multi ſub clypeo arborum latebant:
Multos obijce texerat crepido.
Poſt carecta canes inanè latrant.
Denſant ſpicula mutua,& uiciſsim
Bellantum furit incruentus ardor.
Nam ſpinæ nequeunt ferire tectos,
Et tecti nequeunt feram ferire.
Tanta duricie cutis rigebat
Crebris miſsilibus petita,nullis
Interpuncta notis. Erat Sicamber
Fortè in tam celebri ſodalitate
Audax prælia tanta qui cieret,
Libs cognomine,machinæ repertor
Mirandæ, horrificæ,minacis,atræ,
Qualem nec Steropes,nec ipſe fertur
Pater Lemnius inferis cauernis
Informaſſe Ioui,nec ulla in orbe
Per tot ſecula cogitauit ætas.
Nam truncum teretem,æneum,cauumq́;
Nitro,ſulfure,puluere & ſaligni
Carbonis replet uſq; ad umbilicum.
Includitq́; pilam ex liquente plumbo.
Supernè tenue oppidò foramen
Spirat:hinc iacit igneam fauillam.
Hiſtrix continuò forata fumat.
Non ſic fulminis impetus triſulci,
Nec falarica ſic rotata fertur,
Sed nec ſic Scythico ſagitta neruo,

N ec fundis Balearibus lapillus.
Mox tanto intonuit fragore cœlum,
E t tanto ingemuit tremore tellus,
V t quicquid caueis latebat uſquam
F erarum, omne genus, feri leones,
A uriti lepores, lupi uoraces,
E t damæ timidi, uolatilesq́;
C erui, & capreoli leues, fugacesq́;,
A pri ſetigeri, doliſq; uulpes
I nſignes, ruerent metu per agros
V aſta ut planicie nihil uideres
V ſquam præterea. latent ſub illis
A rbuſta omnia, & omnis herba prorſus.
C anes interea modò has, modò illas
P aßim cædere, nec locus cadenti eſt.
D enſo in agmine ſtant, feruntq́; morſus
I mmotæ. ſuperambulant moloßi
S trage incredibili uſq; ſæuientes.
Sæuitum nimis eſt Diana clamat,
Q uo tandem ruitis? redite in orbem
P alantes. neq; enim expedit ferarum
O mne funditus interire nomen.
S at noſtro Aſcanio datum, nec ultrà
M odeſtißimus omnium rogaret.
Cornu perſonat aureo reducens
T riumphalia caſtra, mox recenſent
P lenum ſanguinis agmen interemptum:
N ec tot milia computare poſſunt.
I mplent eſſeda, conuehunt quadrigis,

Pars geſtant humeris, ſolo'ue raptant,
Hi ſub ponderibus gemunt iniquis,
Feruet mulio, corbuloq; feruet.
Rus eſt non procul hinc penes ſacellum
Deſertæ Cereris loco remoto.
Huc armenta, greges, canum labores,
Et uaſtas nemorum ferunt ruinas.
Hanc cuncti properant tenere metam.
Hac tandem reduces ſimul quieſcunt.
Ruri ſubditus hortulus uirebat,
Qualis Corycium ſenem bearet,
Et qualem Heſperides uelint ſorores.
Hîc inter uiolas, thymum, liguſtrum,
Narciſſos, hyacinthinosq; flores
Fons ſcatens uitreis aquis ſuſurrat.
Hunc pomaria tam beata cingunt,
Ver ut perpetuum colant, & uſq;
Argutis auibus canora uernent.
Regis Alcinoi fuiſſe credas.
Patens area propter ima fontis
Labra tenditur. hanc tegunt corymbis
Pallentes hederæ. roſas acanthi
Flexo uimine teſtiles obumbrant.
Lentæ lilia ſubligant geniſtæ.
Sub his floribus apparata menſa eſt,
Inſtratusq; thorus tapete picto,
Et Semiramia manu figuris
Diſtincto uarijs. ſuper tapetum
Albet mappula delicatioris

V illi, Barbaricis notata punctis.
De menſis abacus nitens acernis
P andit uaſcula Mentoris uetuſta,
P riſcorumq; toreumata aulicorum.
Aetate, & facie pares miniſtri,
N ympharum Triuiæ chorum æmulantes
E xpectant thalamo beatiore
D iuam, & Aſcanium labore feſſos,
P ars ſacris adolet focis penates.
E t iam ſol medium ſecabat axem
F lammis omnipotentibus coruſcans.
T andem numine prodeunt ſecundo.
Felici omine, quicquid eſt ferarum,
M agno Pontifici dicant Iulo.
Crines ſutilibus roſis coronant
V nguentis Megalenſibus madentes.
C uſtodit ſoleas puer relictas.
Sponda ſe mediam locat Diana
G emmis ſplendidulis decora uirgo,
P oſt, multo Aſcanius coruſcus oſtro,
F lexo poplite cernuus miniſter
D at ſummis digitis aquas odoras.
M ox mantilia Nympha ſubminiſtrat.
Apponunt alij nouas figuras
E xtructæ Cereris. Dryas catillum
F ragrantem ambroſia gerit Dianæ.
P oſt hanc ſyderei ferunt ephebi
L ances ordine. phaſiana prima eſt.
S tat Iunonis auis ſuperba cauda.

Phœnicopterus

P hœnicopterus eminente lingua,
E t criſta meleagrides rubenti,
E t pluma niuei patent olores.
H inc albi iecur anſeris tumebat.
H inc capo Cybeli deæ dicatus.
P erdices ſtrue maxima ferebant,
E t pulpæ melioris attagenes.
A t ſturnos inopes, grues, palumbes,
C unctas cortis aues cocis relinquunt.
S ubuectant alij ſalariorum
Q uicquid ars potuit nouare lauti.
A t farcimina dant uetuſtiora,
T urget lactea ſuminis papilla,
C ampano petaſone gloriantur,
V eſtino quoq; caſeo intumeſcunt.
N on lucanica, non tomacla deſunt
F arcto uentre ſuis ſolo ex Phaliſco.
N on deeſt oxygarum, offulæ, minutal,
L iba adorea, candidæq; pultes
C onchis, glandia, ſpondili, botelli.
N ec muſtacea lixulæ Sabinæ,
C erebella auium, ſalaxq; bulbus,
N ec iecuſcula iuſculis odora,
N ec deſunt patinæ omnium nepotum.
E xquiruntur & omnibus popinis
P ulmentaria ueſca, quæ palatum
I rritare ſaporibus putentur.
V incunt fercula cogitationem,
N ec ſtylus meus explicet, nec uſquam

M aiore in pretio fuit culina.
N uſquam prandia ſumptuoſiora.
T riumphalia erant minora multo.
N emo Pontificum dapes reponat,
A ut cœnis ſaliaribus laboret.
Ponunt mox alij maris rapinas,
M ullos Adriaci ſalis colonos,
M urænas Siculis aquis natantes.
L atum ampliſsima fert patella rhombum,
B aiana oſtrea, murices, luposq́;
A uratas, acipenſeres, ſcarosq́;
S tructoris manus erudita raptim
C ultello dirimit, ſecatq́; paruo.
Dum cœnant, citharis comatulorum
E t cantu uario, nouoq́; plauſu
V alles undiq; concauæ reſultant.
Et iam prima epulas quies tenebat,
C um cellarius eligit miniſtros,
B acchi munera læta qui propinent.
H æc eſt amphora nectaris beati
Q ua Latonia ſola proluatur.
T rullam hanc Aſcanio dedere Galli
S pumantem Bromio Pariſiorum.
M iſce his tu cyathis Dryas falernum,
T u cape has pateras puer Caleni.
I nger tu hos calices Opimiani,
V os Setina date his ſcyphis uetuſta,
A t uos Cæcuba fundite hoc Triente.
N omentum dedit hanc heri lagœnam,

At

A *t Surrentum hodie cadum hunc picatum.*
C *upa hac conditur Adrianus humor.*
P *riuernatia congio hoc Sagunti,*
C *hium hoc urceolo ſapit rotundo.*
B *io hæc ſariola optimo redundat.*
P *lena hæc aurea defruto metreta eſt.*
M *ulſum hæc Cyrnæa dulcius recondit.*
Tum bellaria largiora ponunt
M *enſæ delitias deûm ſecundæ.*
E *lectiſsima poma porriguntur.*
I *nter quæ melimela principatum*
M *alorum facilè omnium obtinebant.*
P *oſt petitia parua Manliana,*
T *um Spadonia, Græcula, Appiana*
L *anata, orbiculata Septiana.*
D *ant panutia ſerica & gemella.*
A *d hæc Cruſtumijs pyris abundant.*
S *ucci plena tument ſilerna ciſta,*
E *t longo pede Dolobelliana.*
P *ompeiana placent fauore Magni,*
E *t teſtacea de Colore teſtæ.*
D *ant uoconia laurea, & uolema*
A *mpullatia prominente collo,*
N *ardina, & decumana grandiora.*
H *æc tum nomina repperit uetuſtas,*
N *unc ſeclum inſipiens nouis ineptit.*
A *dduntur cariotides mariſcis,*
E *t cydonia coctanis recincta,*
E *t tuber Libycis madens pruinis,*

N ux amygdala,pinea,atq; iuglans.
L axant caſtaneæ ſuos echinos.
P icenas quoq; porrigunt oliuas.
O llares etiam dabantur uuæ.
P onunt frigore gratiora rapa.
P lura his & meliora,quæ ſilentur,
R edundantibus ingerit caniſtris
M iris munditijs ſecunda menſa.
Exempta procul eſuritione,
E t menſis procul omnibus remotis,
S ic eſt poſt epulum locuta uirgo:
Aſcani ducis optimi propago,
I ngens purpurei decus ſenatus,
V ides ut iaceant in orbe cuncta,
Q uæ mortalibus eſſe iam ſolebant
V itæ præſidium laborioſæ,
E t quibus tenebris operta uirtus
P aſſim calcibus improbis teratur.
Q uid primùm querar,ordiar'ue primùm?
C ùm ſuperſtitio deos putaret,
I d quod quenq; ſuus mouebat ardor,
M undus artibus optimis ſcatebat.
P oſtquàm de Solymis deus peruſtis
V eræ relligionis imperator
N oſtra numina uana diſsipauit,
E t totum pedibus ſubegit orbem,
A pportans pereuntibus ſalutem,
I us,fas,ueridicas tulitq; leges,
E t mores docuit bonos,ſuoq;

Culpas

Culpas ſanguine omnium expiauit,
Clauſum ut ad ſuperos iter pateret,
Fit mutatio numinum repentè.
Certatim properant, uolantq́; cuncti,
Et cultus auidi nouos adorant.
Faßi unum coluere. ſed quod ille
Ferre omnes uoluit, tulere pauci.
Nec omnes capiunt, quod omnibus dat.
Vt peruerſa hominum, malignaq́; eſt mens,
Verſa in ſegnitiem fides, & omnis
In quæſtum pietas. ſimul ſecuta
Miris illecebris placens uoluptas.
Nunquàm delitiæ ſupiniores,
Nunquàm auaritiæ altior charybdis.
Quando ita ambitio negociata eſt?
Quando nequius, inquinátius'ue
Peccatum? patet Ilias malorum
Grandis. fons ſcelerum ſcaturientum
Vel gentes penitißimas reuiſit,
Quæ ueſtro ſine numine inſoleſcunt,
Bacchanturq́; magis mouente nullo.
Tu uerò genus inclytum ſenator
Flamen ætheriæ dialis aulæ,
Quo reſpublica tota gloriatur,
Cuius cardine ſuſtinetur orbis,
Ne mentis propriæ inquilinus erres,
Ab omni popularitate debes
Diuinos animi auocare motus:
Nec plebecula quid mŭſellà latret,

 Sed

S ed quàm ſit fragilis, caduca, fluxa,
E t quàm lubrica uita, cogitare,
C auſas diſcere & æſtimare rerum:
Q uid nam gigneris, unde, quo feraris.
S pem longam reſeces. uides in orbe
N ihil perpetuo tenore uerti.
S i fortuna facit pecunioſum,
N il remordeat eſſe liberalem.
S cis quantum deceat potentiorem,
V t comi domus hoſpitalitate
I anuis bipatentibus fatiſcat.
L aus non ultima, diſplicere nulli:
P ræſtare ingenuum, facillimumq́;
V erbis parcere contumelioſis:
S eruorum meminiſſe qui fideles
A duerſis fuerint, malisq́; rebus.
N ouit Aſcanius quid ipſa dicam.
N ec caſus memorabimus peractos.
Q uis fratrem ſine queſtibus reuellat?
D ucem Inſubria quem tremebat audax?
Q uis ſiccis poterit nepotem ocellis
R egem Parthenopeïum referre?
A erumnas tibi quis peculiares
Monendo renouet? ſatis, ſuperq́;
D eplorauimus iſta, dum ruebant.
E t nunc ſis quibus erutus ruinis,
E t qui ſis modò redditus, memento.
N ec tam perdita, quàm reperta cures.
P erfert, qualiacunq́; non pigebit

Tot

T ot pericula ferre, tot tuliſſe.
P oſſem pluribus admonere, & ultrà
Q uæ pœnæ maneant malos docere,
E t quæ præmia debeantur illis,
Q ui non corporeo obliti ſepulchro
P erſtringunt animi igneum uigorem,
N ec terræ infodiunt datum talentum:
N i tibi iſta domi elegantiora
N aſcerentur, & unicus deorum
V eſtris uatibus omnia explicaſſet.
Ad hæc Aſcanius refert. Diana
S yluarum & nemorum patrona uirgo,
S eu Proſerpina noctibus relucens,
S eu Lucina, Hecate, uel alma Iuno,
D ictynna, aut Triuia expetis uocari,
T e, quæcunq;, meum leuas laborem
S emper pectore conditam tenebo.
Veſper intereà exiens Olympo
N octurnis comitantibus tenebris
Mergensq; Oceano caput ruebat.
I amq; in faucibus atrij miniſtri
P æana ad litui ſonum canentes
E xpectant in equis heros ituros.
Lucum Delia fertur in propinquum,
D enſæ Oreades hinc, & hinc ſequuntur.
S tipant Aſcanium ſuæ cohortes,
A rdentes animis redire in urbem.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google